

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	3
3. TOIMINTALINJOITTAINEN TARKASTELU	8
3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	8
3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR).....	14
3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR).....	21
3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR).....	27
3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR).....	32
3.6. Tekninen tuki (EAKR ja ESR).....	38
4. RAKENNERAHASTO-OHJELMAN ARVIOINTI.....	39
5. OHJELMAN JA TOTEUTETTUIEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT	40
6. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN	42
Etelä-Suomi.....	42
Länsi-Suomi.....	44
Itä-Suomi	48
Pohjois-Suomi.....	50
Valtakunnallinen toiminta	52

Ohjelma: CCI 2014FI16M2OP001

Raportointivuosi: 2019

Vuosikertomus on hyväksytty seurantakomitean kirjallisella menettelyllä 26.5.2020

1. JOHDANTO

Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa toteutetaan kaikkialla Suomessa lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmassa on viisi toimintalinjaa ja 13 erityistavoitetta. Kaikkien hankkeiden tulee toteuttaa jotakin näistä erityistavoitteista. Ohjelmalle on asetettu tietyt indikaattoritavoitteet vuosille 2018 ja 2023. Ohjelman yhteen laskettu julkinen (EU + valtio + kunta + muu julkinen rahoitus) rahoituskehys on 2,4 miljardia euroa, josta EU:n osuus on puolet. EU-rahoitus jakautuu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpiteisiin.

Ohjelman toimilla tavoitellaan:

- uuden liiketoiminnan syntyä,
- yritysten kasvua ja kansainvälistymistä,
- innovaatio- ja osaamispohjan laajentamista,
- uusiutuvan energian laajempaa hyödyntämistä,
- energia- ja materiaalitehokkuuden lisäämistä,
- nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä,
- työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kasvua,
- koulutuksen ja koulutuspalveluiden parantumista sekä
- syrjäytymisen torjuntaa.

Tietoa rahoituksen hakemisesta saa rakennerahastotukea myöntäviltä viranomaisilta (ns. välittäviltä toimielimiltä) eli ELY-keskuksilta (RR-ELYt), maakuntien liitoilta, Business Finlandilta ja sosiaali- ja terveysministeriöltä. Lisätietoa Suomen rakennerahasto-ohjelmasta saa osoitteesta www.rakennerahastot.fi. Kuluvan ohjelmakauden hankkeisiin voi tutustua rakennerahastojen tietopalvelussa <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/>.

2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Taloudelliset tiedot

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma on edistynyt kuuden ensimmäisen toimeenpanovuotensa aikana suhteellisen tasapainoisesti – toimintalinjojen 1-5 varausasteet vaihtelevat välillä 78-93 % ja maksatusasteet vastaavasti välillä 48-54 % (taulukko 1). Julkista rahoitusta on ao. toimintalinjoilla maksettu hankkeille jo 1,240 miljardia euroa ja tekninen tuki mukaan lukien lähes 1,3 miljardia euroa (kuva 1). Merkittäviä eroja ohjelman edistymisessä ei ole myöskään havaittavissa eri alueiden välillä. Maksatusten hyvästä edistymisestä kertoo sekin, että EU-jäsenvaltioiden välisessä vertailussa Suomi oli vuoden 2019 lopussa EAKR:n maksatusasteen osalta Kyproksen jälkeen toisena ja ESR:n osalta Luxemburgin, Kyproksen ja Kreikan jälkeen neljäntenä.

Rahastokohtaiset erot ovat hyvin pienet; EAKR on hieman edellä varausasteella mitattuna ja ESR maksatusasteella mitattuna. Hankkeita oli vuodenvaihteeseen mennessä käynnistynyt 7 515 kpl, joista EAKR-hankkeita kolme neljäsosaa. EAKR-osarahoitteisten hankkeiden lukumäärää kasvattavat erityisesti yritystuki-hankkeet.

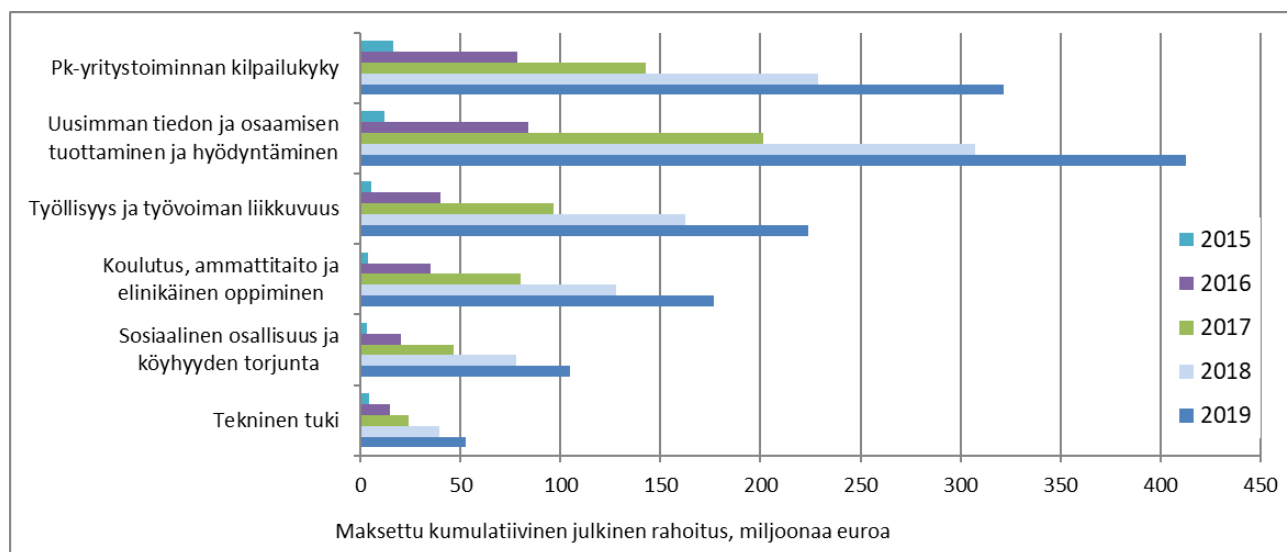
[Yksinkertaistettujen kustannusmallien](#) laaja käyttö on mahdollistanut sen, että maksatushakemukset pystytään käsittelemään pääsääntöisesti merkittävästi niille määriteltyä 90 päivän enimmäisaikaa nopeammin. Tässä suhteessa muutos edelliseen ohjelmakautteen verrattuna on merkittävä.

Taulukko 1: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain 31.12.2019 mennessä.

Toimintalinja/Erityistavoite	Julkinen rahoitus (josta EU 50 %), milj. euroa, 31.12.2019					
	Kehys	Varattu	(%)	Maksettu	(%)	Hankkeita
TL1 Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	642,6	565,5	88,0 %	321,7	50,1 %	3 463
1.1. Uuden liiketoiminnan luominen		72,9		43,2		670
1.2. Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen*		61,9		34,1		50
2.1. PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen		309,5		184,3		2 226
3.1. Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen		121,2		60,1		517
TL2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	844,8	723,1	85,6 %	413,0	48,9 %	2 191
3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen		205,2		94,2		642
4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta		379,0		236,7		867
5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen		138,9		82,1		682
TL3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	467,1	363,7	77,9 %	223,8	47,9 %	772
6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen		250,4		156,4		471
7.1. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen		97,2		59,8		249
8.1. Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen		16,1		7,6		52
TL4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	330,1	307,4	93,1 %	176,6	53,5 %	705
9.1. Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen		174,9		105,8		369
9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen		132,5		70,8		336
TL5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	200,1	155,8	77,9 %	104,4	52,2 %	366
10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen		155,8		104,4		366
TL6 Tekninen tuki (EAKR)	51,9	43,0	82,7 %	25,7	49,5 %	15
11.1. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		43,0		25,7		15
TL7 Tekninen tuki (ESR)	33,8	35,6	105,2 %	26,8	79,3 %	3
11.2. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		35,6		26,8		3
Kaikki yhteensä	2 570,4	2 194,1	85,4 %	1 292,1	50,3 %	7 515
EAKR	1 539,3	1 331,6	86,5 %	760,5	49,4 %	5 669
ESR	1 031,1	862,5	83,6 %	531,7	51,6 %	1 846

*) Käytettävissä vain Itä- ja Pohjois-Suomessa

Kuva 1: Julkisen rahoituksen kumulatiiviset maksatukset toimintalinjoittain vuoden lopussa 2015, 2016, 2017, 2018 ja 2019, milj. euroa

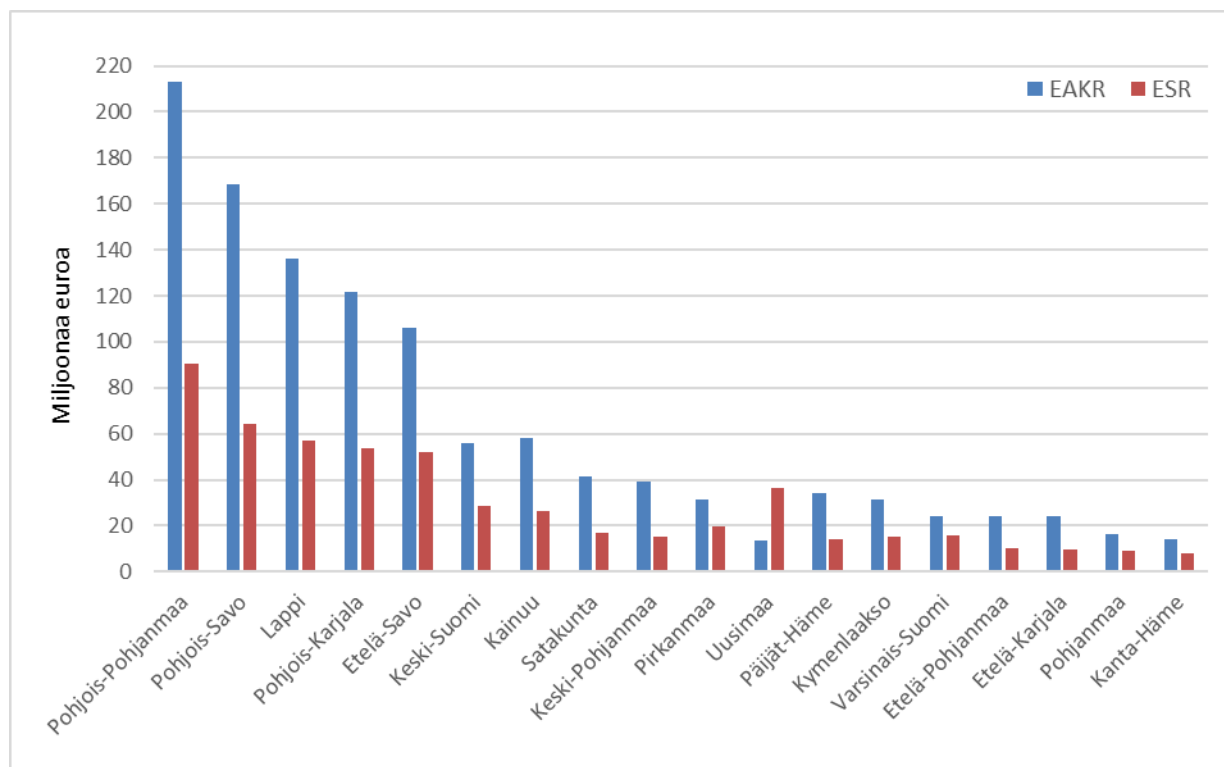

Ohjelmärahoituksen indikaatiivisesta maakunnittaisesta jakaumasta päätettiin ohjelmakauden alussa. Sen mukaisesti alueellisesta rahoituksesta n. 70 % kohdistuu Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntiin. Toteuma 31.12.2019 heijastaa sovittuja kehyksiä. Eniten EAKR- ja ESR-rahoitusta on siten varattu ja maksettu käytettävissä olevien kehysten mukaisesti Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Lapissa (taulukko 2 ja kuva 2). Vastaavasti vähiten julkista rahoitusta on hankkeille varattu ja maksettu Kanta-Hämeessä, Pohjanmaalla ja Etelä-Karjalassa. Ei-maakuntakohdennettu –rahoituskehykseen sisältyvät ns. valtakunnalliset hankkeet, joiden osuus ESR:n kokonaiskehyksestä on 25 % ja EAKR:n peruskehyksestä alkuperäisen suunnitelman mukaan 10 %. INKA-ohjelman päättymisen myötä EAKR:n valtakunnallisen toiminnan osuus tulee jäämään alle 10 %:n.

Taulukko 2: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat+ muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa rahoituskehyksittäin ja rahastoittain 31.12.2019 mennessä

Rahoituskehys	EAKR (milj. euroa)			ESR (milj. euroa)			Yhteensä (milj. euroa)			
	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Osuus	Maksettu	Kpl
Pohjois-Pohjanmaa	213,4	133,3	855	90,3	53,2	211	303,6	13,8 %	186,5	1 066
Pohjois-Savo	168,3	85,2	498	64,1	34,4	207	232,4	10,6 %	119,6	705
Lappi	136,3	78,5	632	57,1	36,0	153	193,5	8,8 %	114,5	785
Pohjois-Karjala	121,7	64,6	401	53,9	26,0	108	175,7	8,0 %	90,7	509
Etelä-Savo	106,3	64,1	392	52,0	31,3	152	158,4	7,2 %	95,4	544
Keski-Suomi	56,1	26,3	358	28,4	18,8	78	84,4	3,8 %	45,1	436
Kainuu	58,0	36,4	236	26,3	17,6	71	84,3	3,8 %	53,9	307
Satakunta	41,2	19,7	234	16,7	10,7	37	57,9	2,6 %	30,4	271
Keski-Pohjanmaa	39,4	24,4	224	15,4	9,3	34	54,8	2,5 %	33,8	258
Pirkanmaa	31,5	15,8	292	19,9	11,8	52	51,4	2,3 %	27,6	344
Uusimaa	13,3	7,2	32	36,3	22,4	108	49,6	2,3 %	29,6	140
Päijät-Häme	34,0	16,8	245	14,2	8,5	45	48,2	2,2 %	25,3	290
Kymenlaakso	31,1	20,1	154	15,2	9,2	51	46,3	2,1 %	29,3	205
Varsinais-Suomi	24,2	12,5	226	15,7	10,7	43	39,8	1,8 %	23,1	269
Etelä-Pohjanmaa	24,2	12,2	171	10,5	6,2	31	34,7	1,6 %	18,4	202
Etelä-Karjala	24,3	14,4	130	9,4	5,7	34	33,7	1,5 %	20,1	164
Pohjanmaa	16,5	8,1	252	9,1	5,3	23	25,6	1,2 %	13,4	275
Kanta-Häme	13,9	6,9	148	7,8	5,0	24	21,7	1,0 %	11,9	172
Ei-maakuntakohdennettu	146,1	96,2	127	268,2	181,0	278	414,3	18,9 %	277,2	405
Ylimaakunnallinen	32,1	17,6	62	51,9	28,6	106	84,0	3,8 %	46,2	168
Yhteensä	1 331,7	760,4	5 669	862,4	531,7	1 846	2 194,1	100,0 %	1 292,1	7 515
Etelä- ja Länsi-Suomi	310,1	160,1	2 242	183,1	114,3	526	493,2	22,5 %	274,4	2 768
Itä- ja Pohjois-Suomi	843,4	486,5	3 238	359,2	207,8	936	1 202,5	54,8 %	694,4	4 174

Kuva 2: Alueellisessa päätöksenteossa varattu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat +muu julkinen rahoitus, milj. euroa) maakunnittain ja rahastoittain 31.12.2019 mennessä

Indikaattoritiedot

Vuoden 2019 loppuun mennessä rakennerahasto-ohjelman rahoituksella on toteutuneiden seurantatietojen mukaan

EAKR-hankkeissa:

- Syntynyt 414 uutta yritystä (joista naisten perustamia 140 eli 34 %)
- Luotu 7 917 uutta työpaikkaa (joista naisten osuus 2 474 eli 31 %)
- Luotu 662 uutta TKI-töpaikkaa (joista naisten osuus 207 eli 31 %)
- 728 pk-yritystä aloittanut uuden liiketoiminnan
- 542 yritystä kehittänyt markkinoille uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 593 yritystä kehittänyt itselleen uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 2 463:ssä pk-yrityksessä tapahtunut merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys
- 477:n itä- ja pohjoissuomalaisen pk-yrityksen saavutettavuus parantunut
- 2 021 pk-yritystä aloittanut viennin tai laajentanut uudelle vientimarkkina-alueelle
- 13 771 yritystä osallistunut tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin
- 2 544 yritystä käynnistänyt TKI-toiminnan tai -yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa
- 1 446 yhdyskunnissa kehitettyä uutta vähähiilisyttä edistävää ratkaisua

ESR-hankkeissa:

- **Osallistunut:**
  - ✓ 154 429 työtöntä tai työelämän ulkopuolella olevaa (joista naisia 80 443 eli 52 %) ja 110 443 työssä olevaa henkilöä (joista naisia 72 933 eli 66 %)
  - ✓ 56 877 alemman tai ylemmän peruskoulutuksen suorittanutta henkilöä (joista naisia 27 882 eli 49 %), 99 514 henkilöä joilla on keskiasteen tai ylemmän keskiasteen koulutus (joista naisia 53 503 eli 54 %) ja 101 785 henkilöä, joilla on korkea-asteen koulutus (joista naisia 68 908 eli 68 %)
  - ✓ 13 974 opinto-ohjaajaa, uraneuvojaa ja muuta ohjauspalveluiden asiantuntijaa (joista naisia 10 475 eli 75 %)
  - ✓ 34 795 maahanmuuttajaa, ulkomaalaistaustaista tai vähemmistöön kuuluvaa henkilöä (joista naisia 18 682 eli 54 %)
  - ✓ 6 043 vammaista henkilöä (joista naisia 3 053 eli 51 %)
- 6 287 henkilöä on aloittanut koulutuksen lopettaessaan hankkeessa (joista naisia 3 360 eli 53 %)
- 12 514 työttömänä tai työelämän ulkopuolella ollut on saanut työpaikan (joista naisia 6 248 eli 50 %)
- Tuettu 30 470 mikro- ja pk-yritystä

Täytäntöönpanon kuvaus

Rahoittajat järjestivät vuonna 2019 pääsääntöisesti kaksi hakua, yritystuissa oli jatkuva haku. Hakemuksia saatiin runsaasti, kysyntä oli paikoitellen ennätysellisen vilkasta, ja pääosa maakuntien myöntövaltuudesta varattiin loppuun. Harvan asutuksen rahoituksen kehys on pääsääntöisesti täyttymässä hyvää vauhtia. Suomen kiristynyt kuntatalous näkyi ohjelman toteutuksessa eri tavoin. Osassa maakuntia kunnat hakivat hanketukia aktiivisesti, toisissa kuntarahoituksen saaminenkin hankkeille oli vaikeaa.

Hankkeiden toteuttajina on ollut ohjelmakauden alkuvaiheesta lähtien paljon samoja organisaatioita. Keskeisiä monipuolisen kehittämistoiminnan toteuttajia ovat ammattikorkeakoulut, yliopistot, kunnat, oppilaitokset, kansalaisjärjestöt ja yritykset. Toimintavuoden aikana mukaan saatiin joitain uusia hakijoita, mutta niiden kokonaismäärä jäi viestintätoimista huolimatta toivottua pienemmäksi.

Hakemuksilta odotettiin mm. tarvelähtöisyyttä ja uutuusarvon tuomista. Osa rahoittajista järjesti teemoitettuja hankesparraustilaisuuksia, joissa käsiteltiin mm. hankkeiden vaikuttavuutta, viestintää, digitaalisia työkaluja ja palvelumuotoilua. Indikaattoreiden sisältöjä koskevat kysymykset ovat ohjelmakauden edetessä vähentyneet mm. aloituspalavereiden sisältöön panostamalla. Rakennerahasto-ohjelman ja Eura 2014 -tietojärjestelmän tutuus on tuonut sujuvuutta toteutukseen. Vaihtelevat tulkinnat oikeista raportointikäytännöistä vaikuttavat edelleen toteumalukujen luotettavuuteen. Monet hankkeiden tuotokset kypsyvät mitattaviksi huomattavasti toteutuskauden päättymisen jälkeen. EAKR-hankkeissa viimeisen maksatushakemuksen yhteydessä jää usein raportoimatta esimerkiksi hankkeen tosiasiallisesti synnyttämiä uusia työpaikkoja ja tuotteita. Sama koskee ESR-hankkeisiin osallistuneiden henkilöiden työllistymistä tai koulutukseen osallistumista, jotka toteutuvat hankkeen vaikutuksesta, mutta vasta viiveellä.

Rahoitus mahdollisti monia kehittämisessä tärkeitä uusia avauksia. Maakuntaohjelmien tavoitteet tukevat hyvin myös rakennerahasto-ohjelman tavoitteiden toteutumista. Keskeinen ja tärkeä rooli on alueiden älykkään erikoistumisen RIS3 –strategioilla, joka on mm. tiivistänyt maakuntien yhteistyötä. Hanketoimijoiden kiinnostus yhteistyöhön yli maakuntarajojen on suurta ja yhteistyö nähdään lisäarvona hankkeiden toteutukseen. Käynnissä on myös hankkeita, jotka toteutetaan yhteishankkeina eli useamman tuensaajan yhteistyössä (pl. yrityskilain mukaiset hankkeet). Yleisesti nähdään, että ohjelmalla on hyvin pystytty toteuttamaan määriteltyjen kärkitoimialojen kehittämistä. Valtakunnalliset hankkeet puolestaan toimivat

valtioneuvostolle tärkeitten asioiden kehittämisinstrumenttina. Valtakunnallisten hankkeiden eduksi on nähty laaja vaikuttavuus ja koordinaatiohankkeiden tekemä arviointi ja levittämistyö.

Osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet vaikuttivat kaikkiin maakuntiin ja heijastuivat myös hanketoimintaan. Käynnistyneitä hankkeita on suuntautunut mm. työllisyyspalvelujen uudenlaisten yksilöllisiä työllistymispolkuja tarjoavien toimintamallien kehittämiseen. Uusilla toimintamalleilla luodaan pohjaa työllisyyden kuntakokeilulle ja tavoitellaan työttömien määrän puolittamista. Lisäksi painopisteenä oli osaamisen kehittäminen ja erityisesti digitaitojen kehittäminen sekä jatkuvan oppimisen mahdollistaminen koulutuksen saavutettavuutta parantamalla.

Rahoittajat ovat kiinnittäneet huomiota vähähiilisten hankkeiden rahoittamiseen, panostaneet neuvontatyöhön ja hakijat ovat oppineet suuntaamaan toimintaa haluttuun suuntaan. Vähähiilisyyssprosentti onkin noussut selvästi.

6Aika -ohjelmassa on onnistuttu luomaan EAKR+ESR –hankeyhdistelmiä ja siten ITI-instrumentin periaate monirahastoisuudesta toteutuu. Hankkeiden tuloksena on toteutettu uusia innovaatioalustoja, joissa on kehitetty ja pilotoitu uusia tuotteita ja palveluita.

Rakennerahasto-ohjelman seurantakomitea kokoontui vuonna 2019 kaksi kertaa, 5.-6.6. Turussa ja 21.11. Helsingissä. Seurantakomitean sihteeristö kokoontui vuonna 2019 neljästi. Ohjelman vuosikokous järjestettiin 20.11. Helsingissä.

3. TOIMINTALINJOITTAINEN TARKASTELU

3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2019 loppuun mennessä 3 463 hanketta, joille oli varattu yhteensä 565,5 milj. euroa julkista rahoitusta. Tärkein erityistavoite on 2.1. *PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen*, johon on kohdistunut 55 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Toiseksi merkittävin erityistavoite on vähähiilisyyteen liittyvä 3.1 *PK-yritysten energiatehokkuuden edistäminen*, johon on kohdistunut 21 % rahoituksesta – maakuntien väliset erot ovat kuitenkin edelleen huomattavia. Erityistavoitteen 1.1 *Uuden liiketoiminnan luominen* osuus oli 13 % ja vain Itä- ja Pohjois-Suomea koskevan erityistavoitteen 1.2. *PK-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen* vajaan 11 % rahoituksesta.

Yritystukihakemuksia on käsitelty koko ajan ilman erityisiä hakujaksoja. Myös monet maakunnan liitot toimivat rahoittajina toimintalinjalla. *Etelä- ja Länsi-Suomessa* toimenpiteet ovat kohdistuneet pääosin yritysverkostojen luomiseen ja yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Yritystukien kysyntä säilyi vuoden 2018 tasolla, vaihdellen jonkin verran maakuntien välillä. Itä-Suomessa vuosi 2019 oli yritysrahoituksen kysynnän ja myönnön suhteen jopa ennätysvilkas. *Itä- ja Pohjois-Suomessa* rahoitusta kohdistettiin yritysverkostojen kehittämisen ohella pk-yritysalueiden saavutettavuuden edistämiseen, sillä liikenteellisten pullonkaulojen poistamisen tarve jatkuu edelleen keskeisillä yritysalueilla. Sekä Itä- että Pohjois-Suomessa matkailuala oli merkittävä tuensaaja - kansainvälisen kysynnän kasvu vauhditti alan kehittämistä erityisesti Lapissa. Pohjois-Suomessa onnistuttiin myös nostamaan vähähiilisten hankkeiden osuutta TL1:n rahoituksesta.

Hanke-esimerkkejä:

REHOME - väliaikaisen asumisen ja hätmajoituksen kalusteratkaisujen globaali liiketoimintapotentiali

Lab-ammattikorkeakoulu Oy ja osatoteuttajana Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT

Toteutusaika: 1.8.2018-31.12.2020

Suunniteltu Julkinen rahoitus yhteensä: 394 499 euroa

Vuonna 2015 Eurooppaa koetteli ennen näkemätön pakolaisaalto. Lahdessa tilanne konkretisoitui Hennalan tyhjäksi jääneellä kasarmialueella, jonne järjestettiin hätmajoitus sadoille kotimaansa jättämään joutuneille. Seurauksena syntyi ajatus haastaa muotoilun opiskelijat kehittämään ratkaisuja äkillisesti syntyneeseen yllättävään tarpeeseen. Primääritarpeiden tyydyttäminen eli nukkuminen, säilytys ja yksityisyys, asetettiin suunnittelun lähtökohdaksi. Syntyi Rehome-mallisto, joka edustaa ylpeästi suomalaisen nuoren muotoilun vastuullista ajattelua ja vastaa hätmajoituksen kaltaisiin sosiaalisiin tarpeisiin.

Nopeat, edulliset ja helposti ilman työkaluja koottavat huonekalut tarjoavat logistisesti kevyen ja vaivattoman ratkaisun hätmajoitukseen. Vastuullisuusnäkökulma toteutuu materiaalivalinnoissa, sillä vaikka aaltopahvi ja vaneri eivät huonekalumateriaaleina olekaan ikuisia, tarjoavat ne äkilliseen tarpeeseen järkevän, kustannustehokkaan sekä ympäristöystävällisen ratkaisun. Tuotteet valmistetaan kuitu- ja biopohjaisista kotimaisista materiaaleista, jotka voidaan joko kierrättää tai polttaa energiaksi. Itse tuotantoprosessit ovat kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia.

Valmiina olevat kymmenen tuotekonseptia ovat saaneet kiitettävästi näkyvyyttä useissa näyttelyissä ja kansainvälisillä messuilla ja julkaisuissa. Rehomen tarina on vasta alussa. Liiketoimintapotentiali näillä markkinoilla on ilmeinen. Rehome-projektin tavoitteena on suunnitella ja edistää uudenlaisten hätmajoitukseen ja väliaikaisasumiseen soveltuvien tuotteiden kaupallistamista muotoiluosaajien, jälleenmyyntiyritysten, humanitääristen järjestöjen ja kotimaisen puunjalostusteollisuuden verkostona

Hankkeen esittely:

[A74005 REHOME - väliaikaisen asumisen ja hätmajoituksen kalusteratkaisujen globaali liiketoimintapotentiali](#)

[Etelä-Suomen rakennerahastot uutiskirjeessä 3/2019](#)

<http://www.rehomefurniture.com/>

KASKE - kasvua kerryttäen

Kehittämysyhtiö Witas Oy

Toteutusaika: 1.3.2017 - 30.4.2019

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 306 743 euroa

KASKE -hankkeessa luodaan seutukunnallinen, harvaan asutun maaseudun olosuhteisiin sopiva elinvoiman kehittämisen toimintamalli, joka rakentuu seutukunnan pk-yritysten välisten verkostojen ja ryhmien toimintaan. Toimintamalli perustuu hankkeessa kehitettäviin ja testattaviin KASVU- ja VAKAA -työkaluihin. Työkalujen avulla kasvu ja verkostot halutaan saada osaksi pk-yritysten liiketoiminnan kehittämistä ja tuoda kasvu myös osaksi omistajan- ja sukupolvenvaihdoksia. KASVU -työkalulla viitataan sanoihin Kasvua Vuosittain, jonka tavoitteena on kannustaa yrittäjiä pyrkimään aina seuraavalle tasolle yrityksen saavutettua vakaan toimeentulon. VAKAA -työkalun lyhenne tulee sanoista Vaihdosta Kasvua, jolla halutaan terävöittää kasvunäkökulmaa omistajan- ja sukupolvenvaihdoksissa.

Hanke jakaantuu kolmeen vaiheeseen: aktivointi, ranking ja fokus. Ensimmäisessä vaiheessa (aktivointi) seutukunnan pk-yrityksiä aktiovoidaan kasvun mahdollisuuksien tunnistamiseen tiedonvälityksen ja tilaisuuksien keinoin. Toisessa vaiheessa (ranking) kartoitetaan seutukunnan kasvupotentiaaliset yritykset ja rakennetaan niistä eritasoisia yritysverkostoja, jolloin samassa (kasvu)vaiheessa olevat yritykset voivat hyödyntää toistensa vertaistukea ja sparrausta verkostoissa. Kolmannessa vaiheessa (fokus) yritysverkostoja tiivistetään

pienempiin yritysryhmiin, jotka kootaan verkostossa toimivien yritysten intressien mukaisesti. Intressien mukaisesti näille kolmannen vaiheen yritysryhmille järjestetään erilaisia toimenpiteitä kuten matchmaking- ja benchmarking -tilaisuuksia ja matkoja, temaattisia koulutuksia ja työpajoja yms.. KASVU- ja VAKAA -työkaluja kehitetään edellä kuvattujen vaiheiden ja niissä testattujen toimintojen kautta.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72676>

Meconet Oy:n syvävetotoiminnan teknologia- ja osaamiskeskuksen perustaminen

MECONET OY

Toteutusaika: 6.5.2019-31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 1 475 850 euroa

Meconet Oy:llä on tarve kansainvälisen kasvun myötä valmistuskapasiteetin kasvattamiseksi. Tämä ei ole mahdollista nykyisissä toimitiloissa. Suunnitteilla on uusi valmistusyksikkö Äänekoskelle. Uudet tilat mahdollistavat optimaalisen lay-outin sisälogistiikan tehostamiseksi sekä kapasiteetin kasvattamisen koneinvestoinnein. Kansainvälisen kasvun myötä tuotekehityksen, laatuosaamisen sekä myyntituen tarve kasvaa. Meconet Oy:n, Äänekosken tehtaalla valmistettaville syvävetotuotteille on suuri kysyntä niin kotimaassa kuin Keski-Euroopan markkinoilla. Äänekosken Koukkuniemessä olevat nykyiset tuotantotilat ovat käyneet ahtaiksi ja rajoittavat toiminnan kehittämistä ja laajentamista.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A75292>

Pohjois-Savon mikroyritykset kasvuun #MikroGrow

Kehitysyhtiö Savogrow Oy, osatoteuttajina Oulun yliopisto, Kuopion kaupunki,

Navitas Kehitys Oy ja Iisalmen kaupunki

Toteutusaika: 1.4.2017–30.6.2020

Julkinen rahoitus yhteensä: 615 768 euroa

Hankkeen päätavoitteena on ollut rakentaa Pohjois-Savoon mikroyritysten kokeiluparustein kasvu- ja vientikokeiluverkosto. Verkosto on järjestänyt kuukausittain yhteensä 100 vertaistukeen perustuvaa kokemus- ja kehittämisiltaa ja niihin on osallistunut 1040 mikroyrittäjää. Hankkeessa on tehty lukuisia kasvuun tähtääviä ryhmäkokeiluja: pienryhmäparrausta teemoina kasvu, digitalisaatio ja kansainvälistyminen, yrittäjien ryhmätyönohjausta, mikromessut, kesä- ja lähituotepuotikokeilu, pop up -kaupat, KauppaKärä-konsepti, erottautumisvalmennus, markkinointilähtöinen Issuu-yritystarinalehti sekä mikroyritysten vastuullisuuspilotti.

Ydinryhmäilloista on virinnyt kolme yritysryhmähanketta. Lisäksi verkostoyrityksille järjestetään vuosittain valtakunnallinen MikroMatch- verkostoitumistapahtuma. Mikrogrow-hankkeesta saadut kokemukset ovat olleet erittäin myönteisiä. Mikroyrityksiä on paljon, joten niiden kasvu ja kehittymisen edistäminen luo potentiaalia aluetalouden kasvulle. Hankkeessa korostuu vertaistuki ja vertaisoppiminen, mikä on tärkeää varsinkin pien- ja mikroyritysten kasvulle ja kansainvälistymiselle.

Hankkeen esittely:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A72774>
<http://www.savogrow.fi/kehittamispalvelut/hankkeet/mikrogrow>

Kevätniemen yritysalueen vahvistaminen; bioterminaali, infrastruktuuri ja kokonaissuunnittelu

Lieksan kaupunki

Toteutusaika: 1.11.2016–31.8.2019

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 2 000 000 euroa

Hankkeen tavoitteena oli Lieksan Kevätniemen yritysalueen kehittäminen vastaanottamaan erityisesti bio-/ metsäklusterin uudet pk-yritykset sekä vahvistamaan jo olemassa olevaa pk-yritystoimintaa. Hankkeessa rakennettiin bioterminaali alueelle, jonka läheisyydessä sijaitsivat ennestään saha- ja puunjalostusyritykset, lämpölaite ja leipomo. Kaksi muuta aluetta bioterminaalin välittömässä läheisyydessä valmisteltiin maankuorinnalla yritystoimintaa varten. Toiselle alueesta Green Fuel Nordic on rakentamassa biojalostamon ensimmäistä vaihetta, ja suunnitelmassa on rakentaa laitokseen kolme vastaava lisäyksikköä. Kolmas alue on vielä vapaana, ja mahdollistaa uusien yritysten sijoittumisen alueelle.

Uudet investoinnit alueella ovat tuoneet tai tuovat alueelle vuosien 2018–2021 aikana noin 60 uutta työpaikkaa. Kerrannaisvaikutuksineen työpaikkojen lisäys on tässä vaiheessa noin 200. Lisäinvestoinnit voivat kasvattaa työllistämisaikutusta merkittävästi. Lieksan kaupunki kehittää aluetta edelleen, suunnitteilla on mm. uusi teollisuussivuraide. Hankkeen konkreettisena lopputuloksena on nykyaikainen, ympäristövaatimukset täyttävä biotuotannon monipuolinen keskittymä.

Hankkeen esittely:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72571>

https://www.rakennerahastot.fi/web/ita-suomen-suuralue/etusivu/-/asset_publisher/KPj944LdO2KA/content/bioteollisuusalue-valmistui-lieksaan/maximized

Tornion Panimo kasvun uralle -hanke

Tornion panimo Oy

Toteutusaika: 26.5.2016-31.8.2019

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 443 113 euroa

Hartwall päätti vuonna 2010 siirtää tuotantonsa Lahteen ja noin sadan työntekijän panimo sulki ovensa Torniossa. Vaiherikkaiden käännteiden jälkeen Tornion panimo käynnistettiin uudelleen vuonna 2016 perustetun start up-yrityksen toimesta. Olutta pannaan nyt Torniossa kapasiteetiltaan yhdellä Suomen suurimmista pienpanimolaitteista.

Tornion Panimo Oy:n hyödynsi toiminnan käynnistämävaiheeseen ELY-keskuksen myöntämää yrityksen kehittämisavustusta (EAKR) tilojen ja laitteistojen hankintaan sekä liiketoiminnan kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Omarahoitusta hankkeeseen saatiin emoyhtiö Sangenin toteuttaman joukkorahoituskampanjan avulla. Osakeanti tuotti yli miljoona euroa. Vuonna 2017 uuden tuotantolinjan myötä panimon laskennallinen tuotantokapasiteetti kasvoi jo yli 2 miljoonaan litraan vuodessa.

Kuvat Aniko Lehtinen ja Henripekka Kallio

Hankkeen aikana tuotanto ja tuotantotilat on saatu toimintaan ja vastaamaan kysyntään. Uusia oluita on kehitetty ja otettu tuotantoon hankkeen aikana parikymmentä. Myynti on kasvanut hyvin. Viennin käynnistämistä on saatu paljon hyvää tietämystä ja siihen panostetaan jatkossa enemmän. Tuotekehitys ja uudenlaisten tuotteiden innovointi ovat jatkossa tärkeä osa yrityksen toimintaa.

Tornion Panimo Oy:n toiminta saatiin kasvu-uralle hankkeen ansiosta. Tornion Panimo oli vuonna 2018 Suomen kolmanneksi nopeimmin kasvanut panimo liikevaihdolla mitattuna. Hanke synnytti seitsemän uutta työpaikkaa. Yritys on hyödyntänyt työvoiman hankinnassa yhteishankintakoulutuksia. Lisäksi hankkeen avulla saatiin vienti avattua Ruotsiin ja neuvotteluja viennin suhteen jatketaan useisiin muihin maihin.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72176>

Kuusamon lentokentän vaikutusalueen matkailun kehittäminen (Gateway to Land of National Parks)

Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy, osatoteuttajat Ruka-Kuusamo Matkailu ry, Suomussalmen kunta, Syötteen Matkailuyhdistys ry

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy, Sallan kunta, Posion kunta, Oulun yliopisto, Metsähallitus (Pohjanmaan-Kainuun Luontopalvelut)

Toteutusaika: 1.5.2019-31.12.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 3 269 407 euroa

Hanke kokoaa kaikki Kuusamon lentokentän vaikutusalueella olevat matkailualueet tekemään yhteistyötä lentokentän matkustajamäärien ja lentojen lisäämiseksi ja toteuttamaan laajemman alueen yhteismarkkinointia. Matkailualueiden yhteistyöllä mahdollistuu laajan alueen erottautuminen muista matkailualueista erityisesti alueen kansallispuistoja korostamalla.

Matkailualueita halutaan kehittää niiden omista lähtökohdista käsin ja tukea kunkin kasvua siten, että Kuusamon lentokentän kautta saavutettavissa oleva matkailualue näyttäytyy kokonaisuudessaan monipuolisena kohteena, joka tarjoaa kansainvälisille matkailijoille erilaisia, mutta laadukkaita ja ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja lomanviettoon. Pääpaino hankkeen yhteisissä toimenpiteissä tulee

olemaan lentokentän kehittämisen näkökulmasta ympärivuotisen matkailun kehittämisessä, koska se on lääke matkailutyöllisyyden parantamiseen ja työvoimapulan helpottamiseen.

Matkailualuekohtainen vaihtelu kehittämisen painopisteissä tulee näkyviin osatoteuttajakohtaisissa työpaketeissa, joilla tuetaan alueen kehittymistä kokonaisuutena entistä vahvemmaksi ja houkuttelevammaksi. Erytishuomiota kiinnitetään siihen, että alue kokonaisuudessaan kehittyy siten, että se tunnetaan paitsi kansallispuistoistaan myös laadukkaista palveluistaan ja kestäväen kehityksen huomioivista toimintatavoistaan.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A74752>

<https://www.ruka.fi/gateway-to-land-of-national-parks>

3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)

Toimintalinjalla 2 oli vuoden 2019 loppuun mennessä käynnistynyt 2 191 hanketta, joille oli varattu yht. 723,1 milj. euroa julkista rahoitusta. Erytistavoitteeseen 4.1. *Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta* on kohdistunut 52 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta, mutta osuus on laskussa. Erytistavoite 3.2. *Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen* nosti 2019 osuuttaan kolme %-yksikköä 28 %:iin. Erytistavoitteen 5.1. *Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen* osuus on pysynyt 20 %:ssa.

Toimintalinjan hankkeet ovat keskittyneet maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden tukemiseen. *Etelä-Suomessa* korostui vahvan tutkimustaustan kytkeminen yritysysteistyöhön. Yritysten aktiivinen osallistuminen ohjausryhmätyöskentelyyn lisää tavoitteellisuutta. TL:ssä toteutetaan myös 6Aika-strategian hankkeita. *Länsi-Suomessa* vahvoja teemoja olivat digitalouden sekä vähähiilisyiden ja kiertotalouden elinkeinoelämälähtöinen edistäminen. Yritysysteistyön käytännön toteutuminen kuitenkin vaihtelee - yritysten sitoutuminen on joskus puutteellista. *Itä-Suomessa* tukea kohdennettiin uusien menetelmien ja palveluiden kehittämiseen sekä kehittämisympäristöjen hyödyntämiseen ja laitehankintoihin. *Pohjois-Suomessa* painottuivat kiertotalous ja vähähiilisyys. ELY-keskuksen rahoitussiirto Kainuun liitolle mahdollisti ohjelmakauden suurimman hankkeen, suurteholaskennan datakeskuksen rakentamisen Kajaaniin.

Älykäs erikoistuminen on laajentunut Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien väliseksi Elinkeinot murroksessa - yhteistyön nimissä edistäen maakuntien yhteistyötä yritystoiminnan tukemisessa sekä toimijoiden osallistumista kansainvälisiin verkostoihin.

Hanke-esimerkkejä:

TeKiDe-Tekstiilikuitujen kierrätyksen demonstraatioalusta Bioruukkiin

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, osatoteuttaja Aalto-yliopisto

Toteutusaika: 1.8.2016-31.3.2019

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 600 000 euroa

TeKiDe-hankkeessa on kehitetty teknologia, jolla jätetekstiilistä valmistetaan uutta tekstiilikuitua ilman ympäristöä kuormittavia kemikaaleja. Liuoksen raaka-aineena käytetään vanhoja lakanoita, pyyhkeitä tai vaikkapa jätepaperia ja kartonkia. Liuoksesta valmistetaan uutta kuitua, joka kehrätään langaksi. Lopputuloksena syntyy viskoosin tyyppistä kangasta. Kuidun valmistaminen tekstiilijätteistä ekologisesti kestäväällä tavalla voi mullistaa koko tekstiiliteollisuuden. Hankkeessa tähdätään kiertotalouden edistämiseen, teknologian kaupallistamisen nopeuttamiseen sekä öljypohjaisen mikromuovin vähentämiseen.

Hanke on kehittänyt kansainvälisestikin merkittävän innovaatioalustan, joka antaa yrityksille mahdollisuuden kokeilla ja testata uusia ideoitaan. Uudenmaan liitto uskoo, että hankkeen ja sen kehittämän demonstraatioalustan ympärille syntyy ekosysteemi, joka vauhdittaa kasvua kiertotalouden alalla. Jo nyt on nähty, että hankkeen kehittämistyöstä poikii kansainvälisiä menestystarinoita, kun hankkeessa lähtölaukaisun saaneita innovaatioita on kaupallistumassa kansainvälisillekin markkinoille. VTT:n ja Aalto-yliopiston yhteishanke TeKiDe – Tekstiilikuitujen kierrätyksen demonstraatioalusta Bioruukkiin voitti vuonna 2018 Euroopan komission RegioStars-kilpailun hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen liittyvän kilpailukategorian.

Kuva: VTT

[TeKiDe –hankkeen esittely RegioStars 2018 kilpailussa](https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71957)
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71957>

6Aika: Perille asti

Toteutusaika: 1.9.2017-31.3.2020

Vantaan kaupunki, osatoteuttajina Demos ry, Forum Virium Helsinki Oy, Espoo Marketing Oy, Aalto-korkeakoulusäätiö sr. ja Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 1 062 214 euroa

Hankkeen tavoitteena on parantaa asukkaiden, työntekijöiden, asiakkaiden ja kansainvälisten vieraiden liikkumista pääkaupunkiseudulla täydentäen nykyistä liikennejärjestelmää. Hankkeen tavoitteena on löytää markkinalähtöisesti uusia, älykkäitä liikkumisen ratkaisuja ja palveluja erityisesti matkailutoimialan yritysten hyödynnettäväksi osana omaa palvelutarjontaa. Hankkeessa mahdollistetaan edelläkävijämarkkinat uusien liikkumispalvelujen kehittäjille. Hankkeen kokeilut tehtiin Espoossa Rantaraitilla ja Nuuksion kansallispuistossa, Helsingissä Jätkäsaarella ja

Vantaalla Aviapoliksen alueella. Yhteiskehittämiseen osallistui kaikkiaan 200 toimijaa. Jätkäsaarella älykkään kaupunkiliikkumisen kehittäminen jatkuu [Jätkäsaari Mobility Labissa](#). Hanke toimi ja viesti erittäin näkyvästi ja aktiivisesti – kokeili ja kehitti aidon innovatiivisesti uudenlaisia ratkaisuja.

Kuva: Vantaan kaupunki

Hankkeen esittely:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72983>

Hankkeen toimenpiteistä ja tuloksista julkaisussa [Yhteenveto nopeista käyttäjälähtöisistä kokeiluista ja niiden hyödyistä ja haasteista liikkumispalvelujen murroksessa](#)

[Koostevideo hankkeen kokeiluista](#)

[Tuloksia 6Aika Perille asti](#)

Kiertotalouden tutkimusalusta: Kiertotaloudella raaka-aineiden omavaraisuuteen ja hydrometallurgisen prosessilaitteiston hankinta

Jyväskylän yliopisto

Toteutusaika: 1.1.2019-31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 688 087 euroa

Hukkaamme arvokkaita raaka-aineita jätteiden puutteellisen ja alkeellisen käsittelyn vuoksi. On arvioitu, että kierrätettyjen raaka-aineiden hiilidioksidipäästöt ovat vain 10 prosenttia neitseellisistä luonnonvaroista tuotettuihin raaka-aineisiin verrattuna. Jyväskylän yliopiston kemian laitoksen toteuttamassa KITA - hankkeessa kehitetään uusi prosessitekniinen ratkaisu kriittisten raaka-aineiden talteenottoon sähkö- ja elektroniikkaromusta. Kemikaalien kierrätys, energiatehokkuus ja talteenotto-prosessin ympäristöhaittojen minimointi ovat hankkeessa keskeisessä asemassa. KITA on tärkeä yhdyspinta siirrettäessä uusinta tietoa ja osaamista yliopistolta teollisuuden kiertotalouden tarpeisiin. Kyse on maailmanluokan huippuosaamisen kehittämisestä.

Hankkeen tuloksena Keski-Suomeen saadaan maailmanluokan osaamista korkean teknologian teollisuudelle kriittisten raaka-aineiden talteenotosta sekundäärisistä lähteistä ja siirrytään kohti kriittisten materiaalien omavaraisuutta. Hanke luo pohjan Jyväskylän yliopistolle ja Keski-Suomen maakunnalle nousta edelläkävijäksi raaka-aineiden kiertotaloudessa siten, että alueen jätevirrat analysoidaan ja niissä esiintyvät arvokkaat fraktiot hyödynnetään jatkossa esimerkillisen tehokkaasti. Kriittisten raaka-aineiden talteenottoa ja raaka-

ainekiertoja tehostamalla voidaan vähentää neitseellisten raaka-aineiden tarvetta, jolloin edistetään myös vähähiilisiä ratkaisuja.

Hankkeen esittely:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A74540>

[https://materiaalikierto.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uutiset/Kiertotalouden kirittajat tuloksia kier\(49188\)](https://materiaalikierto.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uutiset/Kiertotalouden_kirittajat_tuloksia_kier(49188))

<https://docplayer.fi/139267844-Keski-suomi-circwaste-tiekartta.html>

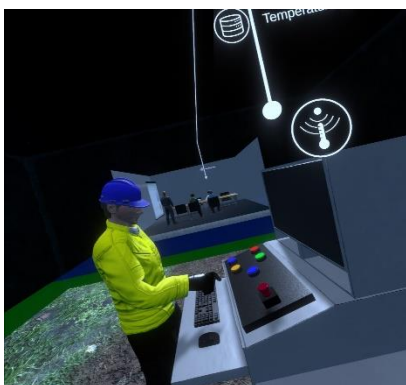
Co-ProtoLab teollisten palveluiden nopeaan prototyyppiintiin A73153 (kehittämishanke) ja A73155 (investointihanke)

Oy Vaasan ammattikorkeakoulu-Vasa yrkeshögskola, osatoteuttajana Vaasan yliopisto

Toteutusaika 1.9.2017-30.6.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 349 361 euroa

Projektin tavoitteena on kehittää teollisten palveluiden tutkimus-, innovaatio- ja demonstraatioympäristö, Co-Protolab, korkeakoulujen ja yritysten yhteistyöhön. Protolab tuo yhteen keskeisiä osaamisia, jotka liittyvät teollisten palveluiden kehittämiseen: teolliset prosessit, IoT ja informaationhallinta, palvelumuotoilu ja vuorovaikutussuunnittelu sekä aineettomien oikeuksien suojaaminen. Co-Protolab on fyysinen ja virtuaalinen alusta nopeille kokeiluille. Laboratoriossa tutkitaan ja kehitetään teollisia palveluratkaisuja, teollisten palveluiden kehittämistä monialaisesta näkökulmasta ja digitaalisia teknologioita palvelukehityksen ja palvelutuotannon tapoina.

Teolliset palvelut ovat monimutkaisia prosesseja, joissa teollisuusyrityksen ja asiakkaan toiminnot kytkeytyvät yhteen. Tyypillisesti alihankkijat tai yhteistyökumppanit toteuttavat osan toiminnoista, jolloin käynnissä on useita rinnakkaisia prosesseja. Monimutkaisen tuote-palvelujärjestelmän kehittäminen edellyttää kokonaiskuvan hahmottamista ja syvällistä ymmärrystä asiakkaan tarpeista ja toiminnoista. Ymmärryksen pohjalta kehitetään palvelu, joka luo arvoa asiakkaalle, esimerkiksi tehokkuutta, joustavuutta tai oikeita päätöksiä.

Co-Protolabin VR-alusta havainnollistaa teollisuuden palveluprosesseja virtuaalimaailmassa. Täysin uusi palvelu voidaan mallintaa jopa puolessa tunnissa 3D-mallikirjastojen avulla. Prosessimalleja voidaan muokata jopa sekunneissa. Kansainvälisesti ainutlaatuinen Co-Protolab-prototyyppiintiympäristö tarjoaa työkalut teolliseen palveluinnovointiin aina idean kehittämisestä palvelun suojaamiseen saakka. Palvelun kehittämistyöpajat rakentavat teollisen palvelun kehittämisestä tuloksellisen kokonaisuuden. Ohjeistot, mallit ja pohjat työpajojen ohjaamiseen ja eri suojausmenetelmien hyödyntämiseen on helppo ottaa käyttöön sekä yrityksessä että koulutuksessa.

Hankkeen esittely:

<http://www.muova.fi/en/yhteistyö/projektit/co-protolab-2017-2019/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73153>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73155>

Ruokalaakso

Savonia-ammattikorkeakoulu oy, osatoteuttajina Kehitysyhtiö Savogrow Oy ja Itä-Suomen yliopisto

Toteutusaika: 1.1.2018–31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 1 393 695 euroa

Ruokalaakso-hanke kokoaa Pohjois-Savon keskeisen elintarvikealan tki-osaamisen yhteen luomaan valmiuksia alan pk-yritystoiminnan kehittymiselle. Elintarvikealan kehittäminen on yksi maakunnan älykkään erikoistumisen teemoista. Hankkeessa luodaan aktiiviseen yhteistyöverkoston perustuva toimintamalli Pohjois-Savon elintarvikesektorin kehittämiseksi. Lisäksi elintarviketeollisuuden ja tutkimuksen ajankohtaisia tarpeita vastaamaan pystytetään proteiinien hyväksikäytettävyyteen ja suoliston terveyteen liittyvät osaamisympäristöt sekä lisätään yritysten ja muiden toimijoiden elintarviketeknologista osaamista täydennyskoulutuksella. Toimintamallia on pilotoitu yhdistämällä toimijoiden osaamista marjatuotteiden tuotekehityksestä, koevalmistuksesta ja kuluttajatutkimuksesta terveysvaikutusten osoittamiseen. Saatujen tulosten pohjalta toimintamalli tulee keskittymään hyvinvointia edistävien elintarvikkeiden tuotekehityksen asiantuntijuuden tukemiseen alueellisesti ja kansallisesti.

Valokuvat Raija Törrönen, UEF

Hankkeen esittely:

www.ruokalaakso.fi

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A73605>

Kulttuurista elinvoimaa Järvi-Suomeen - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026

Etelä-Savon maakuntaliitto

Toteutusaika: 1.3.2019–31.8.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 450 000 euroa

Savonlinna on Itä-Suomen maakuntien ja niiden keskuskaupunkien yhteinen ehdokas kulttuuripääkaupungiksi. Etelä-Savon maakuntaliiton itse toteuttamalla hankkeella muodostetaan uudenlainen verkosto itäsuomalaisen kulttuuritoimijoiden ja heidän sidosryhmiensä kesken. Hankkeella halutaan vahvistaa ylimaakunnallista yhteistyötä eri toimialojen kesken ja vakiinnuttaa verkostomainen toimintatapa käytäntöön. Hankkeella halutaan myös vakiinnuttaa kulttuurin asema ja rooli osana Itä-Suomen maakuntien ja kaupunkien strategista kehittämistä.

Kulttuurista elinvoimaa Järvi-Suomeen -hankkeen konkreettisena tavoitteena on verkostomaisella yhteistyöllä valmistella Savonlinnan osallistumista Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 -kansalliseen kilpailuun ja työstää kilpailun edellyttämää hakemusasiakirjaa. Hakemuksen työstäminen ja juhluvuoden sisältöjen suunnittelu tehdään laajasti ja ylimaakunnallisesti osallistaen mukaan eri toimijoita. Hanke toimii myös toteutettavuusselvityksenä, sillä hankkeella

selvitetään Savonlinnan ja muiden toimijoiden valmius sitoutua ja resursoida mahdollisen Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden 2026 valmistelu ja toteuttaminen.

Hanketta tukee Itä-Suomen yliopiston hanke A74933 Tutkimuksella tukea - Savonlinna Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026. Hankkeen tavoitteena on tuottaa kulttuuripääkaupunkihakemuksen hakukirjan valmistelua varten tarvittavaa tutkimustietoa, lisämateriaalia ja tuloksia. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 115 000 euroa ja tuen määrä 80 500 euroa.

Lisätietoja:

<https://www.saimaailmio2026.fi>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A75311>

Puurakentamisen kehittäminen Pohjois-Karjalassa

Karelia-ammattikorkeakoulun hankekokonaisuus

Vuonna 2014 puurakentaminen nostettiin yhdeksi Karelia-ammattikorkeakoulun painoaloista, josta lähtien puurakentamiseen liittyvä kehitystoiminta on ollut aktiivista. Kehitystyötä on tehty muun muassa usean EAKR-kehittämishankkeen puitteissa kiinteässä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Puurakentamiseen liittyvää osaamista on lähdetty systemaattisesti kehittämään osana rakennustekniikan koulutusvastuun (Insinööri amk) toimintaa. Yhtenä kehittämisen osa-alueena on varusteltu laboratoriomittakaavan testausympäristöä erityyppisten puurakenteiden mekaaniseen testaukseen ja rakennusfysikaalisen toiminnan mittaamiseen.

Kehityspanoksia on suunnattu erityisesti puukerrostalorakentamiseen ja siihen liittyvän rakennuttamis- ja suunnitteluosaamisen kehittämiseksi. Yhteistyö on ollut tiivistä ennen kaikkea rakennuttajien kanssa, mukaan lukien julkinen sektori. Tavoitteena on ollut tuoda puu vaihtoehtoiseksi rakennusmateriaaliksi suunniteltavissa kohteissa. Myös suunnittelijoiden ja rakennusliikkeiden osaamista on pyritty kehittämään ja ratkomaan suunnittelussa ja rakentamisessa esiin nousseita ongelmia.

Karelia-ammattikorkeakoulussa tehdyn kehitystyön tuloksia on nähtävissä maakunnan alueelle muodostuneena osaamiskeskittymänä sekä arvoverkkoina. 14-kerroksinen puukerrostalo Lighthouse Joensuu on erinomainen osoitus maakunnan puurakentamiseen liittyvästä osaamista, sillä se toteutettiin pitkälti paikallisin voimin. Muita maakuntaan viime vuosina rakenteilla olevia ja valmistuneita vaativia puurakentamisen kohteita ovat Nurmeksen puukerrostalo sekä Lieksan Kuhmonkadun koulurakennus, Kerubi Stadion (2018), Hukanhaudan päiväkotit (2018), As Oy Joensuun Pihapetäjä (2017).

Lighthouse (Jarno Artika)

Pihapetäjä (Sari Kaija)

Puurakentamisen EAKR-hankkeet vuosina 2014–2020:

Puurakentaminen - vähähiiliset rakentamisen ratkaisut, hankekoodi [A75340](#)

Biopartnerit - kehittämis- ja investointihanke, hankekoodi [A74252](#)

Teollisen rakentamisen ratkaisut - arvoketjumallista liiketoimintaa, hankekoodi [A72457](#)

Wood Innovation Network - Itäsuomalaisen puualan yritysten ja innovaatioverkoston uudistaminen, hankekoodi [A70798](#)

BiNo - Resurssitehokkaat ja älykkäät asumisen ratkaisut -investoinnit, vaiheet 1–2, hankekoodit [A32928](#) ja [A70843](#)

BiNo - Puurakentamisen osaamisen siirto, hankekoodi [A70023](#)

Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen kansainvälisyyden kehittäminen

Pohjois-Pohjanmaan liitto

toteutusaika: Alkaa 1.4.2019 ja päättyy 31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 193 333 euroa

Hankkeessa päivitetään Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategiaa kansainvälistyvän toimintaympäristön näkökulmasta, sekä käydä läpi ne Euroopan Unionin tarjoamat älykkään erikoistumisen S3-platformat, klusteriorganisaatiot ja verkostot, joihin liittyminen tuottaa alueelle ja sen toimijoille hyötyä ja auttavat alueen innovaatiotoiminnan edelleen kehittämisessä. Välillinen tavoite on vaikuttaa suoraan EU:sta haettavan rahoituksen määrään maakunnassa. Hankkeessa selvitetään lisäksi, miten EU-tason verkostot voidaan yhdistää alueen yritys- ja elinkeinoelämän kehittämiseen.

EU:n komissio on valinnut Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat mukaan teollisen muutoksen alueiden pilottiin (Industrial transition). Kaikkiaan pilottiin osallistuu 10 eri aluetta ja kaksi valtiota. Pilotti on osa toimenpidekokonaisuutta, jonka komissio esitti v. 2017 Euroopan alueiden innovaatiotoiminnan vahvistamiseksi sekä kasvun ja työllisyyden parantamiseksi. Valituiksi tulleiden alueiden viranomaiset kehittävät aluekehittämisstrategioita omien älykkään erikoistumisen prioriteettiensa pohjalta. Tavoitteena on alueen elinkeinojen uudistaminen

kestävällä tavalla ja alueen luonnonvarojen älykäs hyödyntäminen talouskasvun tukemiseksi.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A74641>

LUMI DC (LUMI Datacenter)

CSC-TIETEEN TIETOTEKNIIKAN KESKUS OY

Toteutusaika: 10.6.2019 - 31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 6 000 000 euroa

Kainuun liiton myöntämä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitus LUMI DC -hankkeelle edesauttaa EuroHPC:n supertietokoneen sijoittamista CSC:n Kajaanin datakeskukseen, samalla vahvistaen Kainuun ICT- ja datakeskusalaa asemaa kotimaassa ja kansainvälisesti. LUMI DC -hankkeen konkreettinen toimenpide on rakentaa vuosina 2019 – 2020 EuroHPC -datakeskus ja sen vaatimat tekniset tilat Renforsin Rannan yritysalueen Rata-rakennukseen. LUMI DC -hankkeen avulla toteutetaan myös datakeskuksen hukkalämmön hyötykäyttö. Tällä edistämme Kainuun alueen vähähiilisyystavoitteita pienentämällä kaukolämpötuotannossa fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja korvaamalla peräti 20% koko kaukolämmön vuosittaisesta tuotannosta. LUMI DC -hankkeen tuloksena on moderni, erittäin kustannustehokas ja ympäristöystävällinen suurteholaskennan datakeskus, jonka rakentamisen ja operoimisen lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutukset ovat merkittäviä kansainvälisesti, kansallisesti ja alueellisesti.

Hankkeen esittely:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A75458>

<https://datacenter.csc.fi/wp/fi/csc-datakeskus/>

3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2019 loppuun mennessä 772 hanketta. Hankkeisiin oli varattu julkista rahoitusta yhteensä 363,7 milj. euroa. Tärkein erityistavoite on 6.1. *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen*, johon on kohdistunut 69 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Toiseksi merkittävin on 7.1 *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen*, johon on kohdistunut 27 % toimintalinjan rahoituksesta. Erityistavoitteen 8.1 *Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen* osuus oli 4 %.

Erityistavoitteen 6.1 *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen* hankkeisiin osallistui yhä haasteellisempia asiakkaita. TE-palveluiden asiakasohjausta hankkeisiin tehostettiin. Kohtaanto-ongelmiin puututtiin tehostamalla eri sektoreiden yhteistyötä ja mm. osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia parantamalla. Ikäänntyvät työllistyivät nuoria paremmin. Työnantajien maahanmuut-

tajille asettamien kielitaitovaatimusten havaittiin vaihtelevan alueittain. Työllisyystoimenpiteiden toteutuksessa oli maakunnallisia eroja johtuen mm. työllisyyskehityksestä ja kansallisista resursseista. Työllisyyden kuntakokeiluun osallistuminen hidasti paikoitellen ohjelman toteutumista.

Erytystavoitteen 7.1 *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen* hankkeisiin on hidastuneesta talouskasvusta huolimatta osallistunut yrityksiä. Hankkeissa on näkynyt aiempaa enemmän automaation hyödyntäminen sekä johtamisen ja osallistamisen kehittäminen työelämässä. Myös yritysten ja muiden organisaatioiden työturvallisuuden ja –terveyden sekä työntekijöiden työkyvyn huomioiminen sisältyivät hankkeisiin. Maakunta- ja soteuudistuksen kaatuminen viivästytti jossain määrin hankkeiden käyntiin lähtöä.

Erytystavoitteessa 8.1 *Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen* keskityttiin mm. miesten syrjäytymisen ehkäisyyn, maahanmuuttajanaisten työllistämiseen sekä lukion oppiainevalintojen sukupuolittuneisuuden purkamiseen ja muihin sukupuolten tasa-arvoa edistäviin toimiin. Esimerkiksi tasa-arvoasiantuntijoita on koulutettu eri puolille maata. Segregaation purkuun tähtääviä hankkeita ei kuitenkaan edelleenkään ole helppo käynnistää. Yrittäjänäisten tukeminen oli yhä merkittävässä roolissa.

Hanke-esimerkkejä:

Iisisti töihin

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, osatoteuttajana Kuntoutussäätiö

Toteutusaika: 1.3.2019- 28.2.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 767 167 euroa

Iisisti töihin –hankkeessa parannetaan osatyökyisten ja vammaisten mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Hankkeen tavoitteena on luoda uusi työllistämisen toimintamalli ja rakentaa mallia hyödyntävä yritysverkosto, joka tarjoaa työtä osatyökykyisille ja vammaisille työnhakijoille. Hankkeessa sovelletaan Alankomaissa toimineen Locus Netwerkin kehittämää työskentelytapaa osatyökykyisten ja vammaisten työllistämiseksi. Hankkeessa sovelletaan Inclusive Job Design -mallia. Suurten yritysten kanssa räätälöidään osatyökykyisille heidän vahvuuksiaan vastaavia työtehtäviä yrityksissä, joita voidaan monistaa myös yritysten toisiin toimipisteisiin. Hanke soveltaa konkreettisesti hyväksi

havaittua mallia, jonka levittämismahdollisuudet ovat hyvät.

Hankkeen esittely:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S21583>

Hankkeen nettisivut: <https://thl.fi/fi/iisistitoihin>

Esittely Etelä-Suomen [uutiskirjeessä](#).

Valtakunnallinen hanke-esimerkki:

Hidden Gems

Tampereen korkeakoulusäätiö sr, osatoteuttajat Tampereen ammattikorkeakoulu ja Tampereen yliopisto

Toteutusaika 1.3.2018-29.2.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 317 480 euroa

Hankkeen tavoitteena oli kehittää tapoja, jolla tuetaan korkeakoulujen kansainvälisten tutkijoiden ja muuhun henkilökuntaan kuuluvien puolisoiden työllistymistä. Puolisoiden osaamista hyödyntämällä pyrittiin tukemaan alueen pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Hankkeen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Lisäksi tavoitteena on rakentaa palvelumallia ja yhteistyöverkostoja sekä osallistua alueen palvelurakenteiden kehittämiseen niin, että samaa hankkeessa tutkijoiden puolisoilla pilotoitavaa palvelua voidaan jatkossa monistaa muidenkin kansainvälisten osaajien aktivoimiseen ja heidän työllistymisensä ja työuralla etenemisensä tukemiseen. Tavoitteena on, että palvelumallin mukaisin toimenpitein voidaan auttaa esim. työelämässä jo olevia kansainvälisiä osaajia, jotka ovat sijoittuneet osaamistasoan vaatimattomampiin työpaikkoihin tai joilla on esteitä etenemisessä urallaan, tai korkeakouluista valmistuvia kv-opiskelijoita heidän siirtymävaiheessaan valmistumisesta työelämään.

Hanke ylitti osallistujatavoitteensa sekä määrällisesti että työllistymisen osalta. Keskeistä oli osallistujien osaamisen oma tunnistaminen ja sanoittaminen sekä toisaalta hankkeen vahvat verkostot alueen elinkeinoelämän eri organisaatioihin. Hankkeen toimintamalli on juurrutettu toteuttajan organisaatioon ja vuonna 2020 sitä testataan yrityksissä, jota varten on jo sitoumuksia yrityksiltä.

Hankkeen esittely:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21263>

Hankkeen nettisivut: <https://projects.tuni.fi/hiddengems/>

LYHTY - LYHyiden TYöpoissaolojen ennaltaehkäisy

Centria ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.11.2018 - 31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 280 677 euroa

LYHTY hanke luo uuden toimintamallin alueen työhyvinvoinnin palveluiden kehittämiseen ja sitä kautta edesauttaa työntekijöiden työhyvinvointia, työntekijöiden ja yritysten sopeutumiskykyä sekä työurien pidentymistä. Hanke tähtää tutkimaan ja kehittämään tekoälyyn ja BigDataan pohjaavan ratkaisun, jonka avustuksella voidaan luoda uusia palveluita, jotka purevat ammatinkuva-lyhyt sairauspoissaolo syy-yhteyteen. Ratkaisun avulla mahdollistetaan palveluiden kehittämisen lisäksi ennakointi sekä luodaan pohjaa uudelle yhteistyökuvioille.

Hankkeen tavoitteena on vähentää lyhyitä sairauspoissaoloja, ehkäistä pidempiä sairauspoissaoloja sekä mahdollistaa ennakointi ja sopeutuminen yrityksissä, näistä toimenpiteistä arvioidaan saavutettavan 10-30% tuottavuuden kasvu, alasta riippuen. Hanke pyrkii luomaan tieteellisesti kestävä mallin, jota voidaan jatkossa hyödyntää eri ammattialoilla työhyvinvoinnin tukemiseen laaja-alaisesti sekä tekoälyjärjestelmän, joka kykenee tukemaan yrityksen HR-toimintaa tietojohdamisessa.

Lyhyellä aikavälillä hankkeen tuloksena luodaan sairauspoissaoloja ennakoiva toimintamalli, joka kykenee analysoimaan lyhyiden sairauspoissaolojen syy-yhteyttä ammattiin ja luo näin pohjaa uusien palveluiden kehittämiseen. Lyhyellä aikavälillä tavoitteena on luoda uusia innovatiivisia big dataa/tekoälyä hyödyntäviä liikeideoita työhyvinvoinnin toiminta-alalle. Pitkällä aikavälillä tietojohdaminen pystyy käyttämään uudenlaista tietoa yritysten tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantamisessa.

Uuden toimintamallin kautta työurat pidentyvät, mikä puolestaan vaikuttaa niin henkilön hyvinvointiin, että yrityksen kilpailukykyyn. Lisäksi pitkällä aikavälillä yritysten tulee sopeutua vielä tunnistamattomiin työhyvinvoinnin ongelmakohtiin.

Hankkeen esittely:

<https://tki.centria.fi/hanke/lyhty-lyhyiden-tyopoissaalojen-ennaltaehkaisy>

<https://tki.centria.fi/hanke/lyhty-lyhyiden-tyopoissaalojen-ennaltaehkaisy/1856>

Joensuun Luotsi -monialainen palvelualusta kaikenikäisille

Joensuun kaupunki

Toteutusaika: 1.6.2019–31.5.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 7 964 642 euroa

Joensuun Luotsi -monialainen palvelualusta kaikenikäisille -hankkeessa kehitetään eri toimijoiden välisenä yhteistyönä monialaista palvelualustaa, tarjotaan tiivistä yksilövalmennusta sekä hankitaan asiakkaiden tarpeiden mukaisia palveluita työllisyyteen ja kouluttautumiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi. Hankkeessa kehitetään myös työnhakijan palveluprosessin sekä työnantajan työllistämistä tukevien palvelujen aikaisempaa sujuvampaa kohtaamista yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten TE-hallinnon, Business Joensuun ja oppilaitosten kanssa.

Luotsi-hankkeen tavoitteena on edesauttaa Joensuun työttömyysasteen laskua valtakunnalliselle tasolle (8,5 %). Pitkään työttömänä olleiden määrän tavoitellaan laskevan nykyisestä 15 %:iin. Tavoitteena on työttömyyden katkeaminen työhön, koulutukseen tai niitä edistävään palveluun alle 30-vuotiailla 3 kk:n ja yli 30-vuotiailla 6 kk:n sisällä työttömäksi jäämisestä. Hankkeessa työskentelee yksilövalmentajia eli duuniagentteja, jotka toimivat asiakkaiden henkilökohtaisena tukena työllistymisprosessissa. Luotsin palveluille sekä muille työllisyyttä edistäville toimijoille on perustettu yhteiset toimitilat kauppakeskus Centrumiin Joensuun keskustaan.

Luotsi-hankkeen sekä työllisyystoimijoiden tiivistetyn yhteistyön myötä Joensuun työttömyys saadaan laskemaan valtakunnalliselle tasolle. Hankkeen tuloksena syntyy monialainen palvelualusta, joka on helposti lähestyttävä ja palveluiltaan kattava kaikille työhön ja koulutukseen suuntaaville Joensuun alueella. Kynnys palveluihin hakeutumiseen on madaltanut sekä alustan palveluprosessit ovat yhteensopivia ja asiakaslähtöisiä.

Alustan sujuvien prosessien ja täydennettyjen palvelujen myötä myös työnantajien ja työnhakijoiden kohtaaminen on tehostunut.

Luotsi-hanke on tavoitteiltaan kunnianhimoinen ja sen ympärillä toimii muista työllisyyttä edistäviä toimenpiteitä ja myös muita ESR-hankkeita. Näiden toimenpiteiden yhteensovittaminen vaatii maakuntatason yhteistyötä. Hanke käynnistyi ennen tietoa työllisyyden kuntakokeilusta, hanke on kuitenkin hyvin sopusoinnussa kokeilun kanssa ja on luonut hyvä pohjan kokeilulle.

Lisätietoa:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21702>

Valtakunnallinen hanke-esimerkki:

TYÖKE - Verkostoilla tehoa soteen, työkyvyn tukeen ja työikäisten terveyteen

Työterveyslaitos, osatoteuttajina Laurea ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen yliopisto, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, Helsingin yliopisto

Toteutusaika: 1.4.2017-31.3.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 1 576 536 euroa

Työterveyshuolto ja muu sosiaali- ja terveydenhuolto ovat osittain rinnakkaisia järjestelmiä. Työikäisen palvelut tulee yhteensovittaa monialaisuutta kehittäen, jotta työikäinen saa tarpeenmukaista palvelua oikeasta paikasta, oikeaan aikaan, oikeassa laajuudessa. Työikäisten palvelukokonaisuutta ja toiminnallista integraatiota työterveyshuollon ja muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa on rakennettu vuodesta 2017 alkaen valtakunnallisesti ja maakunnissa osana päättynyttä sote-valmistelua ja sen jälkeen.

Hankkeessa luotiin yhteistyöverkostot niin valtakunnallisesti ja kuin maakuntakohtaisesti työikäisten sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen tueksi. Lisäksi hankkeessa selkeytettiin työterveyshuollon roolia osana työikäisten sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Kaikissa maakunnissa toimii nyt työterveystoimijoiden moniammatillinen yhteistyöryhmä, joka tekee yhteistyötä muiden sote-toimijoiden kanssa työikäisten palveluita kehittäen. Työterveyshuollon asiantuntemusta on esimerkiksi käytetty työikäisten hoito- ja palveluketjujen rakentamisessa. Lisäksi työterveyshuollon osaaminen on tehty tutuksi muille sote-toimijoille sekä osana yhteistyön kehittämistä että erilaisin materiaalein.

Hankkeessa kehitettiin ratkaisuja työterveyshuollon toiminnalliseen integraatioon muuhun sosiaali- ja terveydenhuoltoon yhdessä maakuntien toimijoiden kanssa. Ratkaisuja jaettiin maakuntien välillä ja valtakunnallisesti. Esimerkiksi hankkeessa tiivistettiin erikoissairaanhoidon ja työterveyshuollon yhteistyötä useassa maakunnassa siten, että erikoissairaanhoidosta pyritään kirjoittamaan työikäiselle vain lyhyitä sairauspoissaoloja, ja työikäinen ohjataan aktiivi-

sesti työterveyshuoltoon työkyvyn arviota ja työkyvyn tukitoimia varten. Hankkeessa kehitetty sähköinen lähete työterveyshuoltoon tukee tätä uutta toimintamallia. Toiminnallisen integraation ratkaisuja on koottu yhteen hankkeessa tehdyille verkkosivustolle (www.ttl.fi/tthssote). Lisäksi hankkeessa tuotettiin työterveyshuollon tulevaisuuskenaariot ja tietoa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kehittämiseen osana muuttuvaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Työterveyshuollon ja erikoissairaanhoidon toiminnallisen integraation ratkaisuja on rakennettu useissa maakunnissa. Jotta toimiviksi havaitut toimintamallit saadaan juurtumaan käytäntöön, tulee kehitystyötä jatkaa. Myös perusterveydenhuollon ja työterveyshuollon välinen yhteistyö on hyvällä alulla. Jatkossa myös muut toimijat (sosiaalihuolto, kuntoutus, te-keskus, työpaikat) tulee huomioida integraatiossa.

On tärkeää, että työikäisten palvelukokonaisuutta edelleen kehitetään myös jatkossa osana muun sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistä. TYÖKE-hankkeessa tehtiin pohja ja yhteistyörakenteet tälle. Verkosto-yhteistyö sopii monitoimijaiseen ja aluelähtöiseen kehittämiseen hyvin. Valtakunnallinen kehittämistyö edellyttää kehittäjäverkostoa, jotta maakunnissa tehtyjä ratkaisuja voidaan levittää laajemmin Suomessa sekä hyödyntää valtakunnallisen päätöksenteon ja ohjauksen tukena.

Hankkeen esittely:

<https://www.ttl.fi/tutkimushanke/tyoke-verkostoilla-tehoa-soteen-tyokyvyn-tukeen-ja-tyoikaisten-terveyteen-2017-2020/>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21068>

Valtakunnallinen hanke-esimerkki:

SEGLI - Tasa-arvon edistäminen ja segregaatian lieventäminen koulutuksessa ja työelämässä – kehittämishanke (2016-2019)

KoulutusAvain Oy ja WoM Oy

Toteutusaika: 1.4.2016 - 31.3.2019

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 601 743 euroa

Valtakunnallisen SEGLI-hankkeen lähtökohtana oli kysymys, miksi sukupuolenmukainen segregatio on Suomessa niin voimakasta, toistuu aina uusien sukupolvien koulutus- ja urapoluissa ja mitä voimme sille tehdä. Hanke aktivoi sekä aikuisia että nuoria toimimaan tasa-arvoisemman tulevaisuuden puolesta. Sukupuolen mukaiseen segregaatian lisäksi hankkeessa otettiin huomioon myös esim. etnisen taustan tai luokan mukainen eriytyminen.

Oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen kehittämistyötä tehtiin Suomussalmella, Kajaanissa, Kemissä ja Helsingissä. Kunnissa mm. laadittiin toiminnallisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia, luotiin kuvauksia koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön prosessista, järjestettiin koulutusta opettajille, ohjaajille, oppilaskunnille, vanhemmille sekä koulujen ja päiväkotien johdolle ja järjestettiin tasa-arvokyselyitä ja –keskusteluita oppilaille. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä myös jatketaan hankkeen jälkeen. Esim. Helsingissä Stadin ammatti- ja aikuisopistossa nimettiin kampuksille tasa-arvoagentteja, joiden avulla varmistetaan tasa-arvotyön jatkuvuus, minkä lisäksi oppilaitoksessa toteutetaan vuosittain tasa-arvoviikko. Hankkeessa tehtiin yhteistyötä myös eri sektoreiden työllisyystoimijoiden kanssa eri puolilla maata.

SEGLI-hankkeessa toteutettiin tutkimus sukupuolenmukaisen segregaatian syistä. Tutkimuksen mukaan koulutusvalintojen sukupuolenmukainen jakautuminen johtuu mm. siitä, että naiset ja miehet tutustuvat ennen ensimmäisiä koulutusvalintojaan työelämäään hyvin rajallisesti, ja naisille ja miehille tulevat tutuiksi

keskimäärin eri alat. Kun ala ei ole tuttu, sukupuolittuneet mielikuvat eri ammateista vaikuttavat valintoihin. Yhtenä toimintamuotona hankkeessa oli laaja asiantuntijaryhmä, joka kokosi koulutuksen ja työelämän asiantuntijoita eri organisaatioista julkiselta, yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta keskustelu-prosessiin, jossa selvitettiin ja pohdittiin eri näkökulmista sukupuolen mukaista segregatiota suomalaisessa koulutuksessa ja työelämässä. Sekä hankkeen asiantuntijaryhmän että SEGLI:n toimijat laativat toimenpidesuosituksia segregatian lieventämiseksi. Toimenpidesuosituksien ja lisätietoa hankkeesta löytyvät hankkeen nettisivuilta: www.kaikkienduuni.fi.

Hankkeen esittely:

<https://www.kaikkienduuni.fi/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S20698>

3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)

Toimintalinjalla on käynnistetty 705 hanketta. Julkista rahoitusta varattiin hankkeisiin yhteensä 307,4 milj. euroa. Erityistavoitteeseen *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen* on kohdistunut 57 % varatusta julkisesta rahoituksesta ja 43 % on vastaavasti kohdistunut erityistavoitteeseen *Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen*.

Erityistavoitteessa 9.1 *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen* opintojen keskeyttämisen ehkäisy, opiskelutaitojen tukeminen sekä tuettu työelämään siirtyminen nousivat esiin. Erityisesti panostettiin erilaisille oppijoille sopivien uudenlaisten oppimisympäristöjen kehittämiseen. Hankkeissa tuettiin myös nuorten elämänhallintaa ja työelämätaitoja, vahvistettiin heidän opintopolkujaan ja kehitettiin uusia toimintamalleja koulutuksen ja työelämän nivelvaiheisiin. Oppimisvaikeuksista kärsivien nuorten työmarkkinoille pääsyä vahvistettiin vertaisryhmätoiminnalla ja kehitettiin palveluja opintojen loppuun saattamisen tukemiseksi. Lisäksi kehitettiin esimerkiksi etätyöharjoittelua ICT-alalle ja edistettiin kansainvälisten opiskelijoiden yhteistyön lisäämistä alueen työnantajien kanssa.

Erityistavoitteen 9.2 *Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen* hankkeissa näkyivät maakuntaohjelmien painotuksista mm. robotiikka, puujalostus ja muotoilu. Koulutusta on järjestetty m. kaivannaisteollisuuden kunnossapitoon ja digitaaliseen liiketoimintaan ja markkinointiin. Luovan osaamisen hankkeissa näkyi teknologia sekä sen tarjoamat mahdollisuudet kuten VR, AR ja digitaaliset palvelut yhdistettyinä sote- ja taidesektoreihin. Erityisesti työssä olevaan väestöön kohdistuvia koulutushankkeita käynnistyi paljon. Hakemuksissa näkyi oppilaitosten vahvemmat resursoinnit kehittämiseen ja omarahoituksen parantunut tilanne. Jatkuvan oppimisen näkökulman selkeytyminen eri toimijoille on vahvistanut hankkeiden parempaa suunnittelua ja toteutusta.

Hanke-esimerkkejä:

Tämä elämä

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajina Valteri-koulu, Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto

Toteutusaika 1.4.2017-31.3.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 564 895 euroa

Siirtyminen perusasteelta toiselle asteelle on nuoren kannalta merkittävä siirtymävaihe. Suurin osa perusasteen koulutuksen jälkeisistä opintojen keskeytyksistä tapahtuu heti opintojen alkuvaiheessa. Siksi on tärkeää, että nuoret pääsevät tarpeeksi aikaisin pohtimaan omaan elämäänsä liittyviä valintoja ja niiden seurauksia.

Hankkeessa kehitettiin materiaalia tukemaan nuoria nivelvaiheissa sekä ehkäisemään koulutuksellista syrjäytymistä. Materiaalien ja pelien avulla nuoret voivat pohtia omia vahvuuksiaan ja elämänsä valintoja mm. taiteen ja pelillisyyden keinoin. Hankkeessa syntyi peli, toiminnallisia harjoituksia sekä valmiita työpajamalleja opinto-ohjaajille, opettajille ja yläkoululaisille. Hankkeen tulokset ovat helposti levitettäviä ja herättäneet kiinnostusta laajemminkin opettajien keskuudessa.

Hanke tuo yläkouluikäisten nuorten ja heidän ohjaajiensa ulottuville Tämä elämä -toimintakonseptin joka sisältää (1) uuden simulaatioavusteisen oppimisen välineen, mobiililaitteella tai selaimella pelattavan verkkopelin "rakennussarjan", jolla nuoret luovat ryhmässä oman pelinsä, (2) koululaistyöpajojen toimintamallin, oppimisympäristön, joka perustuu yhteisöllisenä työskentelynä toteutettavaan pelisääntöjen ja -hahmojen suunnitteluun ja yhteisölliseen pelinrakennukseen, (3) tutkimuksiin ja aiempiin hankkeisiin perustuvan vahvuuksia ja voimavaroja tukevan jäsenyyksen nivelvaiheissa erityisen kriittisten elämäntaitojen kehittämiseen.

Hankkeen esittely:

[S20968 Tämä elämä](https://tamaelama.fi)

<https://tamaelama.fi>

<https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hankkeet/tama-elama-hanke>

<https://blogit.metropolia.fi/tamaelama/2017/10/04/tervetuloa-tama-elama-blogiin/>

Valtakunnallinen hanke-esimerkki:

Luovaa osaamista – ohjelma

Teollisuustaitteen Liitto Ornamo ry, osatoteuttajina Rakennustietosäätiö RTS sr, Riihimäen kaupunki, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö sr / Cupore, Frei Zimmer Oy, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Oy ja Taideyliopisto

Toteutusaika: Alkaa 2.5.2018 ja päättyy 31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 688 729 euroa

Hankkeen tavoitteena on lisätä kuntien ja rakennusalan yritysten luovan suunnittelun eli taiteen ja muotoilun hankintoja. Hankkeessa edistetään luovien alojen ja rakennusalan verkottumista, tavoitteena jatkuva ja moniosaamista hyödyntävä yhteiskehittäminen. Taide ja muotoilupalveluiden hankinta konseptoidaan ja tilaajien osaamista kehitetään tarjoten samalla kunnille työkaluja auttamaan luovan suunnittelun ja taiteen hankintoja.

Hankkeessa rakennetaan toimintaprosesseja rakennus- ja taidealan yhteistyöhön. Pyrkimyksenä on kehittää käyttäjälähtöinen palvelukonsepti, joka palvelee kaavoittajien, kuntien ja yritysten tarpeita luovilla ja kaupunkisuunnitteluun liittyvillä aloilla. Tarkoituksena on päästä sirpaleisesta toiminnasta jatkuvaan ja moniosaamista hyödyntävään yhteiskehittämiseen. Hankkeen tuloksena syntyy elinvoimainen ekosysteemi ja toimiva elinkeinorakenne, jossa taidekonsulttiyritykset ja muut taiteen välittäjät voivat tarjota palveluja kunnille, rakennusallalle ja taiteilijoille. Työtilaisuuksien lisääntyessä luovan suunnittelun ammattilaiset työllistyvät monimuotoisesti rakentamisen kentälle erityisasiantuntijoiksi, palvelun tuottajiksi tai osana kaupunkisuunnittelun tiimejä.

Hankkeen esittely:

[S21320 Ratkaisumalleja taiteen yhdistämiseksi rakentamiseen](#)

Hankkeen nettisivut: <https://www.taidekayttoon.fi/>

Kohti työtä 2.0

Länsirannikon Koulutus Oy, osatoteuttajina Pohjois-Satakunnan kansanopiston kannatusyhdistys ry/
Kankaanpään opisto, Satakunnan koulutuskuntayhtymä

Toteutusaika: 1.8.2017- 31.12.2019

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 522 810 euroa

Tässä hankkeessa luodaan opiskelijoille positiivinen ja houkutteleva kuva tämän päivän ja tulevaisuuden työelämän mahdollisuuksista ja laajennetaan näkökulmaa erilaisista mahdollisista tulevaisuuden työympäristöistä ja -tehtävistä. Hankkeessa tuodaan uudenlaisia työkaluja ja elementtejä työelämäyhteistyöhön ja rakennetaan opinnollinen kokonaisuus, jota voi toteuttaa myös osittain ja integroimalla sen opintojen eri vaiheisiin. Kohti työtä 2.0 -hanke hakee näin uusia malleja koulutuksesta työelämään siirtymisen tukemiseksi ja koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen lisäämiseksi.

Kohti työtä 2.0 -hankkeen perustana verkostopohjaisuus, jossa oppilaitos ja työelämä laajasti kantavat yhteisesti vastuuta nuorten sijoittumisesta työmarkkinoille. Hankkeen markkinointi- ja opintosisältöjen kehittämisessä hyödynnetään myös opiskelijoiden omia opintojen aikaisia tuotoksia ja töitä. Hankkeen tavoitteena on verkostoida ammattiin valmistuvat nuoret kiinteästi työelämään jo opintojensa aikana. Uudenlaisilla työkaluilla ja rikastetulla työelämäyhteistyöllä parannetaan opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia. Hankkeessa painotetaan ammatillisen toisen asteen, nuoren opiskelijan valmiuksien ja oman osaamisen esiin nostamisen uudenlaisia, työelämän 2.0 vaatimia malleja.

Hankkeen esittely:
[\(S20978\) Kohti työtä 2.0](#)
<https://www.winnova.fi/>

Training 4.0: Robotiikka

Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy
Toteutusaika: 1.3.2019-30.9.2021
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 204 106 euroa

Etelä-Pohjanmaalla Training 4.0: Robotiikka -hankkeessa (S21595) päätavoite on kehittää jatkuvan oppimisen Training 4.0 -koulutusmalli pilotoimalla robotiikan koulutusta. Koulutusmalli tukee elinikäistä ja jatkuvaa oppimista. Työntekijä voidaan kouluttaa esimerkiksi robotin operaattoriksi tai vaikkapa tietojärjestelmän käyttäjäksi. Vastaavasti suunnittelijan olisi hyvä tietää vaikkapa robotisoidun valmistuksen vaikutuksesta tuoterakenteeseen ja –ominaisuuksiin. Koko yrityksen henkilöstölle tarjottava koulutuskokonaisuus vaatii opetus- ja oppimismenetelmiä, jotka ovat riittävän motivoivia ja joustavia.

Mallin uutuusarvo on siinä, että se kehitetään yhteistyössä hankkeeseen osallistuvien yritysten kanssa ja niiden lähtökohdista. Pilottiyritykset eivät vain osallistu koulutukseen, vaan niiden kanssa käydään jatkuvaa vuoropuhelua. Opetusmenetelmiä ja koulutusmateriaaleja kehitetään sekä kouluttaja-palautteen että koulutettavilta saadun palautteen perusteella. Näin koulutusmallista saadaan jatkuvasti uudistuva, uusia teknologioita hyödyntävä sekä

muuttuvaan toimintaympäristöön mukautuva malli, joka vastaa yritysten tarpeisiin.

Hankkeen esittely:
[\(S21595\) Training 4.0: Robotiikka](#)
<https://www.seamk.fi/yrityksille/tki-projektit/training4robotiikka/>

Oppilaitos Vamos

Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, osatoteuttajana Savon koulutuskuntayhtymä
Toteutusaika: 1.1.2019–30.6.2021
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 483 624 euroa

Yhteishankkeessa rakennetaan Savon koulutuskuntayhtymän ja Helsingin Diakonissalaitoksen Vamos palveluiden yhteistoiminnassa alueellinen toimintamalli, jossa hyödynnetään Vamos palveluissa kehitettyjä työmuotoja opetuksen ja opiskelijahuollon rinnalla. Valmennetaan, tuetaan ja kannustetaan koulutuksessa olevia nuoria suorittamaan opintonsa päätökseen, siirtymään kohti työelämää tai jatko-opintoja, sekä saattaa jo opiskeluista pudonneita opiskelijoita takaisin opintojen pariin. Hankkeessa toteutuu hyvin järjestön ja oppilaitoksen tiivis yhteistyö.

Hankkeen keskeisenä tavoitteena on opintojen keskeytymisen vähentyminen, koulupudokkuuden ehkäisy ja sujuvien siirtymien mahdollistaminen kohti jatkolukua. Hankkeessa rakennetaan monialaisessa yhteistyössä oppilaitokseen toimintakulttuuria, jossa kyetään kohtaamaan opiskelijan yksilölliset tarpeet. Hankkeen toimintaan osallistuneet nuoret kokevat, että heidän hyvinvointinsa on parantunut ja nuorten tarpeisiin kehitetty toimintamalli on juurtunut osaksi oppilaitoksen toimintaa.

Hankkeen esittely:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21499>

<https://www.sakky.fi/oppilaitos-vamos/oppilaitos-vamos>

TÄRY - Teollisuuden Älykkäiden Ratkaisujen Yritysyhteistyö

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajana CSC - TIETEEN TIETOTEKNIIKAN KESKUS OY

Toteutusaika: 1.1.2019 - 31.12.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 405 088 euroa

Hankkeen tavoitteena on vahvistaa yritysten kilpailukykyä täydentämällä KAMKin osaamista ja koulutusta teollisuuden käynnissäpidon ratkaisussa sekä tarjoamalla yrityksille tätä osaamista hankkeen aikana. Hankkeen päätyttyä aikaisempaa laajempi ja monipuolisempi teollisuuden käynnissäpidon koulutus jatkuu osana KAMKin normaalia tutkintoon tähtäävää koulutusta ja täydennyskoulutusta. Hankkeessa kehitetään koulutusta niin, että se on toteutettavissa tiiviissä yhteistyössä yritysten kanssa. Yritysten työvoiman saatavuuden ja kohdeyritysten työntekijöiden osaamisen tason parantamisen lisäksi hankkeen tavoitteena on parantaa yritysten tuotantoprosessien energiatehokkuutta kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi hanke vahvistaa KAMKin profiloitumista teollisuuden älykkäiden ratkaisujen kehittäjänä ja synnyttää Suomeen sellaista korkeakoulutason koulutusta, jota tällä hetkellä hyvin vähän tarjolla, mutta jonka tarve on selkeässä kasvussa.

Hankkeen tuloksena syntyy KAMKiin uusi, noin 60 opintopisteen kokonaisuus teollisuuden käynnissäpidon insinööriopintoihin, jota tarjotaan sekä tutkintoon tähtäävän koulutuksen suuntautumisvaihtoehtona tutkinto-opiskelijoille että erillisenä täydennyskoulutuskokonaisuutena yrityksille. Hankkeen tuloksena KAMK kehittää ja ottaa käyttöön moderneja käynnissäpidon mittausteknologioita, jotka mahdollistavat yritysten käynnissäpidon tehostamisen, ja uusia opetusmenetelmiä, jotka mahdollistavat tehokkaan ja käytännönläheisen oppimisen.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21494>

Sport Business Lapland

Lapin ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajana Santasport Lapin Urheiluopisto

Toteutusaika: Alkaa 1.11.2019 ja päättyy 31.10.2021

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 303 730 euroa

Ainutlaatuista toimintaympäristöä hyödyntäen SportBusinessLapland -hankkeen tarkoituksena on yhdistää urheilu- ja liikuntaosaamisen tietotaito liiketoimintaosaamiseen, ja sitä kautta tuottaa teemaan liittyvää koulutusta rakentaen pitkällä aikavälillä Rovaniemelle SportBusinessLapland - urheiluliiketoiminnan osaamiskeskittymä palvelemaan kansallisia ja kansainvälisiä tarpeita. Uudet urheiluliiketoiminnan modulaariset koulutuskokonaisuudet palvelevat eri toimijoita. Hankkeen aikana rakennetaan modulaarisia, teemallisia, koulutuskokonaisuuksia urheiluliiketoimintaan. Ensisijaisena kohderyhmänä ovat seurat, erilaiset liikunta- ja urheilupalvelujen tuottajat. Toissijaisena hyödynsaajana ovat mm. alueen urheiluakatemiaurheilijat.

Hankkeen kehittämistavoite on vahvistaa toimijoiden osaamista, jolla edistetään työllistymistä ja alueen elinkeinotoimintaa, erityisesti urheiluliiketoiminnan kontekstissa. Välitön tavoite on kehittää pysyvä 60 opintopisteen urheiluliiketoiminnan kansainvälinen koulutuskokonaisuus Lapin eri asteen koulutusorganisaatioiden käyttöön sekä muiden toimijoiden tarpeisiin. Materiaalissa hyödynnetään digitalisaatiota, ja kieliversiot toteutetaan suomeksi ja englanniksi. Hankkeella vastataan työelämän ja alan toimijoiden esille tuomiin kehittämistarpeisiin.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S21821>

3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyden torjunta (ESR)

Toimintalinjalla rahoitettiin vuoden 2019 loppuun mennessä 366 hanketta, joihin varattu julkinen rahoitus oli yhteensä 155,8 milj. euroa.

Hankkeiden kohderyhmiin kuuluvat henkilöt olivat entistä huonokuntoisempia. Osallistujissa oli enenevässä määrin mm. mielenterveyskuntoutujia, kehitysvammaisia, koulupudokkaita, asunnottomia sekä päihde- ja rikostaustaisia. Eriarvoistuminen ja sukupolvelta toiselle periytyvä vähäosaisuus näkyivät toiminnassa. Vapaaehtoistyön sekä yksilöllisen ja pitkäkestoisen ohjauksen tarve nousi usein esille. Kohderyhmään kuuluville on haastavaa saada selkeää työ- ja/tai toimintakyvyn parantumista; muutos tapahtuu pienin askelin.

Kokonaisvaltaisia osallisuutta parantavia palveluita ja toimintamalleja on kehitetty, joilla pirstaloitunut palvelutarjonta saadaan toimintalinjan kohderyhmän näkökulmasta asiakasystävällisemmäksi. Kehittämishankkeet tukivat sosiaali- ja terveys-, kulttuuri- ja työllisyyssektoreiden toimintaympäristön uudistuksia ja edistivät osallisuuden toteutumista palvelurakenteissa. Hankkeet etsivät ratkaisuja nykyisen palvelujärjestelmän haasteisiin ja toimivat eri maakunnissa, yhdistävät eri hallintokuntien yhdyspintoja ja erilaisia asiakokonaisuuksia. Sote-uudistusta tukemaan tuotettiin osallisuutta edistävä hallintomalli, jossa osallisuutta edistäviä toimintatapoja juurrutetaan palvelujärjestelmän rakenteisiin ja johtamiseen.

Kansalaistoimijalähtöisen kaupunkikehittämisen kokemukset ovat olleet hankkeiden tuloksellisuuden, koordinaation ja käytännönläheisyyden kannalta hyviä. Kaupunkien osallistuminen rahoitukseen ja järjestöjen tukemiseen hallinnon osalta on ollut tärkeää. Tuensiirtomenettely hankkeissa on hallinnollisesti raskas.

Järjestöjen ohjaamiseen ja aktivointiin käytetty resurssi on tuonut käytännönläheisiä ja kohderyhmää lähellä olevia hankkeita. Haasteeksi on tullut hankkeiden koordinaatio ja yhteistyö.

Hanke-esimerkkejä:

KYKY II

Helsingin kaupunki

Toteutusaika: 1.9.2017- 31.8.2019

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 650 434 euroa

KYKY II –hanke kehitti maahan muuttavien kotivanhempien tukea ja ohjausta Helsingissä. Hankkeessa järjestettiin asiakkaille mm. vertaisryhmiä somaliksi ja arabiaksi ja kehitettiin Löydä Helsinki – palvelut lukutaidottomille. Osallistujille tarjottiin kouluttautumista ja työllistymistä tukevaa oman kielistä tietoa, ohjausta ja vertaistukea, lisäksi harjoiteltiin digiasiointia. Osallistumisen mahdollistamiseksi järjestettiin lastenhoito ryhmien ajaksi. Osallistujista 65 % sai jatkopolun koulutukseen tai työelämään.

Hankkeessa luotiin sovellus, joka antaa tietoa luku- ja kirjoitustaidottomille asukkaille peruspalveluista, vanhemmuudesta ja uramahdollisuuksista sekä kontaktitahot sekä järjestöjen että viranomaisten palveluihin. Hanke osallistuu Stadin aikuisopiston koulutustarjonnan ja tukipalveluiden kehittämiseen maahanmuuttajaopiskelijoiden näkökulmasta. Hankkeen kohderyhmän tyypillisiä ohjaushaasteita käsitellään julkisten tahojen asiantuntijoista ja järjestöjen edustajista koostuvassa resurssiryhmässä, jonka tarkoitus on parantaa ja yhdenmukaistaa asiakkaiden ohjausta ja kasvattaa tahojen keskinäistä tuntemusta ja luottamusta.

Vanhemmille tarjotaan yhteistyössä järjestöjen ja eri julkisten tahojen kanssa tuotettuja tietopainotteisia omakielisiä vertaisryhmiä. Vertaisryhmissä osallistujat oppivat suomalaisesta yhteiskunnasta, lähipalveluista, lasten kasvatuksesta ja omista mahdollisuuksista kouluttautua ja työllistyä alan asiantuntijoilta. Hankkeen palkkaama omakielinen ohjaaja tukee osallistujien voimaantumista 18 viikkoa kestävästä vertaisryhmäprosessin aikana ja toteuttaa palveluneuvontaa resurssien puitteissa. 18 viikon jälkeen vertaisryhmien

osallistujat vaihtuvat, tosin halukkaat voivat osallistua pidempään. Omakieliset ohjaajat (2) tekevät yhteistyötä kohdeyhteisöjen ja järjestöjen kanssa materiaalien ja vertaisryhmien kehittämisessä, neuvonta- ja ohjaustyössä sekä henkilöstön kouluttamisessa ja sijaistamisessa.

Hankkeen esittely:

[\(S20966\) KYKY II](#)

KYKY II –nettisivut: hankkeen materiaalit ja raportit

<https://www.hel.fi/ammattillinen/fi/esittely/stadin-osaamiskeskus/kyky-hanke/>

<https://kykynloppuraportti.net/kyky-yhteisollinen-vastuu-ja-yksilolliset-tyopolut/>

Löydä Helsinki: Suomea, somalia ja arabiaa puhuva mobiilikäyttöinen infopalvelu tiedonhakuun, jonka käyttäminen ei vaadi lukutaitoa:

<http://loydahelsinki.fi/#/home>

Tolkkupaja

Seinäjoen kaupunki

Toteutusaika: Alkaa 1.3.2019 ja päättyy 28.2.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 440 034 euroa

Tolkkupaja-hanke on Seinäjoen kaupungin nuorisopalveluiden kehittämishanke. Sen tavoitteena on tukea ja ohjata 90:ää heikossa yhteiskunnallisessa asemassa olevaa alle 30-vuotiasta nuorta osalliseksi työelämään, koulutukseen ja osallisuutta edistäviin toimintoihin ja palveluihin. Tavoitteena on vahvistaa nuorten elämäntaitoja ja toimintakykyä sekä sosiaalisia taitoja ja valmiuksia. Näin nuorten osallistuminen ja ohjaaminen ryhmätoimintoihin ja palvelujen piiriin onnistuu sekä tulevaisuuden suunnitelmat selkeytyvät. Tolkkupaja-hankkeen aikana kehitetään kohderyhmän nuorille suunnattu matalakynnyksinen, toiminnallinen ja tavoitteellinen palvelukonsepti, joka tarjoaa onnistumisen kokemuksia, sosiaalista osallisuutta ja väylän tulevaisuuden hahmottamiselle. Hankkeessa toteutetaan toimintaryhmiä ja projekteja, jotka rakentuvat tuetusti nuorten omista ideoista ja lähtökohdista. Toimintaryhmiä ja projekteja kehitetään ja toteutetaan ohjatusti eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Hankkeessa käytetään toiminnallisia ja luovia menetelmiä, joiden avulla tuetaan nuorten omien vahvuuksien löytämistä, korostetaan kokemuksellista oppimista ja vahvistetaan osaamista. Hankkeessa yksilöohjauksella tuetaan nuorta kiinnittymään palveluun ja tarvittaessa hakeutumaan muihin tämän tarvitsemiin palveluihin.

Hanke tarjoaa matalakynnyksisen toiminnallisen ja luovia menetelmiä korostavan pajatyöskentelyn, jonka kautta haasteellisessa elämäntilanteessa oleva nuori saa valmiuksia ja eväitä osallistua työelämään suuntaaviin palveluihin, hakeutua koulutukseen tai toteuttaa muita myönteisiä siirtymiä. Tolkkupaja-hankkeessa nuori harjoittelee taitojaan ja sitoutumista toimintaan pienin askelin. Toiminnassa korostuu suunnitteleminen ja toteuttaminen yhdessä nuorten ja monialaisen asiantuntijaverkoston kanssa, avoin pienryhmä-

toiminta ja projektityöskentely yhdistettynä henkilökohtaiseen tukeen ja ohjaukseen.

Hankkeen esittely:

[\(S21605\) Tolkkupaja](#)

<https://www.tolkkupaja.fi/>

KOP -kehitysvammaiset osatyökykyiset palkkatyöhön

MARTINUS-SÄÄTIÖ, osatoteuttajina Pirkkalan kunta, Tampereen kaupunki

Toteutusaika: Alkaa 1.3.2019 ja päättyy 28.2.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 368 651 euroa

Vuonna 2019 rahoitetussa kehitysvammaisiin kohdistuvassa hankkeessa tavoitteena on edistää kehitysvammaisten työllistymistä sekä vahvistaa heidän osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kokemustaan. Näihin tavoitteisiin hankkeessa päästään mm. työvalmennukseen panostamalla. Siinä kartoitetaan asiakkaan taidot ja kyvyt, opetellaan työelämätaitoja ja suunnitellaan kullekin yksilöllinen polku kohti palkkatyötä ja itsenäistä elämää. Tämän jälkeen asiakkaat siirtyvät työelämäkokeiluun työpaikoille. Hankkeen työntekijät avustavat työpaikan etsinnässä ja tukevat asiakasta kokeilun aikana. Hankkeen työntekijät valmentavat työnantajia kehitysvammaisen työntekijän kohtaamisessa. Kokeilujakson jälkeen asiakas siirtyy palkkatyöhön.

Kehitysvammaiset Osatyökykyiset Palkkatyöhön

Hankkeen aikana moniammatillinen verkosto (mm. vammais- palvelut, työllisyyspalvelut, kehitysvammais- palvelujen tuottajat ja ammatilliset oppilaitokset) luo mallit ja prosessit, joissa kehitysvammaiset saavat tarpeidensa mukaiset työllistymis- palvelut ja siirtymät eri palveluiden välillä toimivat joustavasti ja nopeasti.

[\(S21562\) KOP –Kehitysvammaiset osatyökykyiset palkkatyöhön](#)

ISO SOS - osallistuvat asiakkaat ja vaikuttavat kokeilut sosiaalityössä

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannattaja yhdistys ry, osatoteuttajina Pieksämäen kaupunki, Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä, Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Toteutusaika: 1.1.2018–31.12.2019

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 640 604 euroa

Etelä-Savossa ja Kainuussa toteutettiin vuosina 2018–19 ISO SOS -hanketta, jonka kohderyhmä olivat sekä sosiaalityön asiakkaat että sosiaalityöntekijät. Hanketoteuttajina olivat Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Itä-Savon sairaanhoitopiiri, Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä, Pieksämäen kaupunki.

Hankkeen keskeinen tavoite oli sosiaalityön asiakkaiden osallisuuden ja elämänhallinnan vahvistaminen. Asiakkaiden luokse viety sosiaalityö oli hankkeen onnistunein kokeilu. Asiakkaat saavuttivat sosiaalityön tarjoaman avun, ja kynnyksen pyytää apua madaltui. Sosiaalityötä vietiin muun muassa yleisötilaisuuksiin, yhteistyöverkostoihin ja -kumppaneiden luokse. Lisäksi järjestettiin erilaisia pop up -tapahtumia.

Asiakastyötä tekevät kuntien sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat osallistuivat käytännön asiakastyössä tapahtuviin kokeiluihin ja käyttivät työaikaansa asiakkaiden kanssa työskentelyyn ja hankkeen kehittämistyöhön. Sosiaalityöntekijät olivat hankkeen kokeiluista innostuneita, koska asiakkaiden pariin menemien toi vaihtelua ja tarjosi suoran yhteyden asiakkaiden arkielämään. Sosiaalityöntekijät pääsivät hankkeessa myös kokeilemaan asiakkaan työ- ja toimintakykyä mittaavia ja sosiaalityön vaikuttavuutta osoittavia mittareita.

Hankkeessa kokeiltiin myös monenlaista ryhmätoimintaa. Ryhmissä toimittiin mm. koirien ja hevosten kanssa, tehtiin yhdessä käsitöitä, valokuvattiin sekä käytiin elämänhallinnallisia ja terapeuttisia keskusteluja. Ryhmäkokeiluissa vaikuttavana tekijänä oli ryhmän toiminnallisuudesta syntyvä yhteisöllisyys. Varsinkin luovan toiminnan ympärille rakennetut ryhmät tuottivat hyviä tuloksia asiakkaiden näkökulmasta. Hankkeessa käyttöön otettu

jalkautuva sosiaalityö on juurrutettu sote-toimijoiden normaaliksi toiminnaksi. Hankkeen tuloksena sosiaalityön laajempaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta on alettu tuomaan enemmän esiin.

Hankkeen monipuolinen kohderyhmä, toteuttajajoukko ja laaja maantieteellinen alue toi mukanaan haasteita rahoitukseen ja sisällön rakentamiseen, mutta hankkeen toteutuksessa laaja-alaisuudesta ja monitoimijuudesta on ollut paljon hyötyä. Hankkeen johtaminen ja koordinointi ovat onnistuneet hyvin ja niihin kannattaa tällaisissa kokonaisuuksissa varata resursseja.

Hankkeen esittely:

<https://www.isonet.fi/iso-sos-hanke>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21189>

Työkykyä ja hyvinvointia luonnosta

Vaalan kunta

Toteutusaika: 1.4.2017-30.4.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 222 099 euroa

Hankkeessa Vaalan kunta siirtyy toimintaan, joka on yhdistelmä perinteistä työpajaa ja ns. seinätöntä pajaa. Kunta järjestää sopivat tilat tukikohdaksi, missä mistä koordinoidaan seinättömän pajan toimintaa ja missä voidaan tehdä pienimuotoista, kädentaitoa kehittävää toimintaa. Tukikohdassa toteutetaan monimuotoista yksilö- ja ryhmävalmennusta niille, joille sopivaa työpistettä ei löydy tai on todettavissa, että asiakas ensisijaisesti hyötyy ryhmävalmennuksesta. Muuten toimitaan seinättömästi useassa toimipisteessä kunnan eri yksiköissä ja muissa kohteissa. Tukikohdassa on myös hanketyöntekijöiden työskentelytilat.

Vaalaan luodaan uudenlainen työllisyyden hoidon toimintatapa, jonka avulla saadaan pitkäaikaistyöttömät ja syrjäytymisuhan alla olevat henkilöt mukaan toimintaan ja löydetään heille yksilölliset jatkopolut ottaen huomioon asiakkaan fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset ja toiminnalliset ominaisuudet. Toiminnassa hyödynnetään Vaalan paikallisia vahvuuksia: luontoa, lähipalveluja, yrityksiä ja kulttuuriympäristöä.

Valtakunnallinen hanke-esimerkki:

Terveydeksi

Työttömien Keskusjärjestö ry ja osatoteuttajana Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Toteutusaika: 1.8.2016 - 31.1.2020

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 641 274 euroa

Valtakunnallisen Terveydeksi-hankkeen lähtökohtana oli, parantaa huono-osaisten ja vaikeassa työmarkkina-
asemassa olevien työttömien ohjautumista sosiaali- ja terveyspalvelujen piiriin ja sitä kautta vahvistaa heidän
osallisuuttaan, elämänhallintaansa sekä työ- ja toimintakykyään. Hankkeen sosiaali- ja terveyspalveluohjaajat
tekivät 212 hankekäyntiä eri puolilla Suomea, ja osallistujia oli 592 henkilöä. Tietoa terveystarkastuksista ja
palveluista jaettiin moninkertaiselle määrälle työttömiä.

Terveystarkastustietoisuutta sekä työttömien
ohjausta juurrutettiin sosiaali- ja terveyspal-
veluihin levittämällä valtakunnallisesti tietoa
työttömien yhdistyksiin sekä heidän parissaan
toimiville sote- ammattilaisille ja TE-palveluihin.
Hanke koulutti yhdistystoimijoita puheeksiot-
toon ja asiakkaiden ohjaamiseen palveluihin, ja
sen lisäksi levitti julkaisemaansa käsikirjaa *Ota
huoli puheeksi ja opasta palveluihin*. Käsikirjaa
jaettiin työttömien yhdistysten lisäksi myös
muille sosiaalialan järjestöille ja kuntiin.

Lisäksi hanke jakoi lahjoituksena saamiaan verenpainemittareita yhdistyksiin ja opasti niiden käytössä.
Koulutus, käsikirja ja verenpainemittari kannustavat yhdistyksiä kehittämään toimintaansa työttömien
palveluihin ohjaamisessa ja hyvinvoinnin edistämisessä, esimerkiksi järjestämään hyvinvointiaiheisia tapah-
tumuksia tai tempauksia.

Hankkeessa kehitettiin yhteistyötä myös kansalaisjärjestöjen ja viranomaisten välillä tukemalla työttömien
yhdistyksiä rakentamaan verkostoja omilla alueillaan paikallisten työllisyys- ja sote-toimijoiden kanssa.
Tämän tavoitteena on saada monipuolinen ymmärrys ja kuva työttömän palvelupoluista ja niiden mahdolli-
sista solmukohdista sekä kehittää palveluita yhdessä.

Linkki hankkeen tuloksiin:

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20769>

<https://tyottomat.fi/hankkeet/terveydeksi-hankkeen-tavoitteet-ja-tulokset-2016-2020/>

3.6. Tekninen tuki (EAKR ja ESR)

EAKR:n teknisellä tuella on käynnistetty vuoden 2019 loppuun mennessä yhteensä 15 hanketta. Teknisestä tuesta oli vuoden 2019 lopussa varattu 83 % ja maksettu 50 %. Rahoitusta on käytetty koko ohjelman hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön palkka-, matka- ja hallintokuluihin niin hallintoviranomaisessa ja todentamisviranomaisessa kuin välittävissä toimielimissäkin. Tavoitteena on huolehtia ohjelman tehokkaasta toimeenpanosta hallinnon kaikilla tasoilla.

Rahoituksella on myös järjestetty viranomaisille sekä hankkeiden hakijoille suunnattua koulutusta. Teknisestä tuesta on myös maksettu maakunnan yhteistyöryhmien toiminnasta aiheutuvia kokous- ja koulutuskuluja sekä matkakustannuksia. MYR:it osallistuvat alueellisina kumppanuustoimieliminä myös tulevan EU-ohjelmakauden valmisteluun.

Teknisellä tuella katetaan vain osa ohjelman hallinnoinnista aiheutuvista kuluista, merkittävä osa maksetaan rakennerahastohallintoon osallistuvien valtion viranomaisten toimintamäärärahoista ja maakunnan liittojen kuntarahasta.

Ohjelmakauden kääntyessä loppua kohden tulosten kokoamiseen ja näkyväksi tekemiseen aletaan kiinnittää erityistä huomiota viranomaisissa, mutta samalla tuetaan myös tuensaajien valmiuksia hankkeiden tuloksellisuuden näkyväksi tekemiseen esimerkiksi koulutusten avulla.

Seurantakomitea päätti kokouksessaan 5.6.2019 siirtää toimintalinjan 2 EAKR+valtio -rahoitusta n. 4,7 milj. euroa toimintalinjaan 6, jolloin teknisen tuen osuus EAKR:n ohjelmakauden kokonaisrahoituksesta nousee kolmesta prosentista 3,37 %:iin. Lisäyksen katsottiin tukevan ohjelman täysipainoista toteuttamista ohjelmakauden loppuvuosina. Komission hyväksyntä muutokselle saadaan kuitenkin vasta vuoden 2020 puolella.

ESR:n teknisellä tuella rahoitettiin kolmea hanketta. Teknisen tuen kehyksestä oli varattu 105,2 % ja maksettu 79,3 %.

Rahoituksesta suurin osa (95 %) käytettiin tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen, jota on kuvattu tarkemmin luvun 6 kohdassa *Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio*. Seurantakomitea päätti kokouksessaan 5.6.2019 siirtää toimintalinjasta 3 n. 3,1 milj. euroa sähköisten palveluiden toimivuuden turvaamiseen ja seuraavan ohjelmakauden tietojärjestelmäratkaisujen valmisteluun. Komission hyväksyntä saadaan vuonna 2020. Rakennerahastojen digitaalisesta palvelukokonaisuudesta kustannuksineen seurantakomitea sai tarkan selvityksen 21.11.2019 pidetyssä kokouksessa.

Teknistä tukea käytettiin myös viestintään (3 %), jolla tehdään EU:n rakennerahastoista rahoitettavaa hanketoimintaa tunnetuksi, kerrotaan aikaan saaduista tuloksista ja tiedotetaan rahoitusmahdollisuuksista potentiaalisille hakijoille, kumppaneille sekä suurelle yleisölle. Keskeinen viestinnän väline on www.rakennerahastot.fi -verkkopalvelu. Hankkeella rahoitettua toimintaa on kuvattu tarkemmin vuosikertomuksen luvun 5 kohdassa *Viestintä*. Tämän lisäksi viestinnän määrärahoja käytetään kokousten ja tilaisuuksien kustannuksiin, julkaisuihin sekä käännöskustannuksiin.

Teknistä tukea käytettiin myös ohjelmasta tehtävään arviointiin (2 %). Vuonna 2019 valmistui ohjelman loppuarviointi sekä kaksi arvioinnin lisätoimeksiantoa. Arviointituloksista on kerrottu seuraavassa luvussa 4.

4. RAKENNERAHASTO-OHJELMAN ARVIOINTI

Yleisasetuksen 1303/2013 edellyttämä tehtävä ohjelma-arvioinnin toteuttamiseksi on suoritettu. Vuonna 2019 suoritettuja arviointitoimenpiteitä ovat olleet loppuraportti sekä arvioinnin lisätoimeksi-anto, joka koski pk-yritysten tukemista sekä tuottavuutta ja työhyvinvointia.

Pk-yritysten tukeminen: Suoria tukia saavien yritysten indikaattorikertymät erittäin hyviä. Indikaattorien kertymä de minimis -tukea saaneilla pk-yrityksillä on erityisen korkea. De minimis -tukitoimenpiteitä sisältäneet hankkeet saavuttivat asetetut tavoitteet paremmin kuin muut toimintaympäristön kehittämishankkeet suurimmassa osassa tarkasteltuja indikaattoreita.

Osa hankkeista ei tuota lainkaan tuotoksia ohjelman tuotosindikaattoreihin. Näistä hankkeista ei ole tunnistettavissa yhdistävää tekijää (hanketyyppi, rahoituskehys, tuensaaja tms.). Suoraa tukea saaneiden yritysten liikevaihdon, viennin ja henkilöstön määrän kehittymisen suhteen oli todettu merkittäviä ja pitkäaikaisia liiketoimintavaikutuksia. Vähemmän vaikutuksia havaittiin de minimis -tuetuissa yrityksissä.

Vertailevassa tutkimuksessa EAKR-tuetuista kasvavista pk-yrityksistä ja verrattuna vertailuryhmään tarkasteltavina kohteina olivat liikevaihdon muutos, henkilöstö, kannattavuus ja tuottavuus. EAKR-tukea saaneiden yritysten ja verrokkiryhmän kehitys on kasvun, kannattavuuden ja tuottavuuden suhteen jatkunut monin osin samankaltaisena. On kuitenkin huomioitava, että yritysjoukossa on merkittävää sisäistä vaihtelua luvuissa. Selkeä poikkeus on voimakkaampi henkilöstökulujen kasvu EAKR-tukea saaneissa yrityksissä. Tämä indikoi myös sitä, että tukea saaneiden yritysten henkilöstömäärä on kasvanut enemmän kuin vertailuryhmällä.

Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin teemassa ohjelman vaikuttavuus vaihtelee hanketasolla paljon. Taustalla on mm. onnistuminen teemojen yhteensovittamisessa sekä alueelliset erot. Samoja toimenpiteitä on kuitenkin tehty niin onnistuneissa kuin heikommin onnistuneissa hankkeissa. Niissä hankkeissa, joissa ohjelman tavoitteet on saavutettu hyvin, on käytössä ollut jonkin verran laajempi erilaisten toimenpiteiden kirjo. Tunnistettuja ominaispiirteitä ja toimenpiteitä onnistuneissa hankkeissa ovat olleet: 1) työpajat (tai muu pienryhmätyöskentely), 2) pilotit ja kokeilut sekä 3) digitaalisuuden hyödyntäminen.

Keinoina yhdistää onnistuneesti työelämän laatu ja tuottavuus ovat olleet mm. kehittämistarpeiden ja toimintatavan yritysälähtöisyys, kehittämisen konkreettisuus sekä johdon ja henkilöstön osallistuminen kehittämiseen (yhteiskehittäminen). Toisena keinona on todettu palvelu, joka sisältää valmennusta, sparrausta tai mentorointia. Samalla on päästy tehokkaasti kiinni organisaatiokohtaisiin kehittämistarpeisiin.

Samanaikainen kehittäminen vaatii keskimääräistä enemmän erilaisia kehittämistoimenpiteitä. Tämän tulisi näkyä myös hankesuunnitelmissa. Yksi luontainen menetelmä ko. ulottuvuuksien yhdistämiseksi on työn tekemisen tapojen kehittäminen. Hankkeiden vaikutukset ovat sitä suurempia, mitä pidempään työpaikkojen edustajat ovat hankkeiden toimenpiteissä mukana ja mitä syvemmälle kehittämiskohteisiin pureudutaan.

Arviointiprosessi onnistui kokonaisuutena hyvin. Yhteistyö yhden arviointikonsortion kanssa oli rakentavaa ja joustavaa. Yhden toimeksiannon mallin etuna oli resurssitehokkuus niin kilpailutuksen toteuttamisen kuin arvioinnin toteutuksen aikaisen yhteistyönkin näkökulmasta. Se edellytti arviointia toteuttavilta organisaatioilta tiivistä keskinäistä yhteistyötä sekä sisältöjen että raportointitavan osalta. Arviointiraporttien käsittely oli tilaajan ja sidosryhmien toimesta virtaviivaisempaa, kun käsittelyssä oli vain yksi raportti puoli-vuosittain.

Kehittämiskohteena olisi päästä eteenpäin raportteja vaivaavasta mammuttitaudista. Tämä merkitsee arviointikysymysten vähentämistä ja arviointikohteiden entistä tarkempaa rajaamista. Makrotason analyysia ja selkeää ilmaisutapaa on edelleen painotettava ja mahdollisuuksien mukaan huomioitava tämä tulevia arvioinnin tarjouspyyntöjä valmisteltaessa.

5. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT

Toimintaympäristö

Valtiovarainministeriön julkaiseman talven 2019 taloudellisen katsauksen mukaan Euroalueen näkymiä varjosti Saksan teollisuuden haavoittunut tilanne. Teollisuuden kyselyindikaattorit olivat varsin alhaalla, mutta loppuvuoden 2019 aikana tapahtui hienoista tasaantumista. Euroalueen talouskasvun ennustettiin kiihtyvän, Yhdysvaltojen hidastuvan. Työttömyys oli erittäin vähäistä, ja kuluttajien luottamus vallitsevaan tilanteeseen oli vahvaa, vaikka ripein kasvu oli jo takana. Kiinan talouden riskit kasvoivat yhä varjostaen kasvunäkymiä.

Maailmankaupan kasvu v. 2019 oli hyvin heikkoa kauppakonfliktien seurauksena, suhdannesyistä sekä autoteollisuuden meneillään olevan rakennemuutoksen takia. Sekä lyhyet markkinakorot että valtioiden pitkäaikaisten lainojen korot olivat nousseet hienokseltaan vuoden jälkipuoliskolla, minkä arvioitiin heijastavan pahimpien pelkojen väistymistä maailmantaloudessa. Korkojen, sekä lyhyiden markkinakorkojen että valtion lainojen, odotettiin edelleen.

Vuonna 2019 Suomen BKT:n ennustettiin kasvavan 1,6 %. Asuinrakennusinvestoinnit supistuivat, mutta myös tuotannollisten investointien kasvu hidastui kansainvälisen talouden suhdanteen heikentyessä. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkui työllisyyden kohentuessa sekä ansiotason noustessa. Vienti kasvoi vahvasti palveluviennin ja laivatoimitusten seurauksena. Työllisyys kääntyi jälleen kasvuun vuoden 2019 syksyllä alkuvuoden heikomman työllisyyskehityksen jälkeen. Työllisten määrän arvioitiin kasvavan prosentin v. 2019 koko vuoden työllisyysasteen noustessa keskimäärin 72,6 prosenttiin.

Hallinnointi

Yhteistyö rahoittavien viranomaisten ja alueiden muiden toimijoiden kesken toimii koko maassa molempien rahastojen osalta varsin hyvin. Myös suuralueajat ylittäviä hankkeita on käynnistynyt molemmissa rahastoissa ja tarvittaessa hakemuksia on ohjattu myös valtakunnallisiin ohjelmiin.

Hankehakijoille hakuvaiheessa pidetyt info- ja sparraustilaisuudet edistävät hankkeiden suunnittelemista ja parantavat saapuneiden hankehakemusten laatua. Myös toteutusvaiheessa hankkeen yhteyshenkilö voi tukea toteuttajaa tulosten saavuttamisessa. Hankkeiden toimintaympäristö voi muuttua nopeastikin, mikä edellyttää hakijan lisäksi myös rahoittajalta nopeaa reagointikykyä. Tuensaajia on koulutettu hankkeiden hallinnointiin (mm. de minimis -tuki) liittyvissä asioissa.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen merkitys rakennerahastohankkeiden toteuttajana on edelleen korostunut. Vakiintuneiden toimijoiden hankesuunnitelmissa on kuitenkin välillä liian vähän aitoa, rakennerahasto-ohjelman mukaista kehittämistä. Yhdistysten ja järjestöjen aktiivisuudessa hankehakijoina ja –toteuttajina on selviä maakunnittaisia eroja.

Vaikuttavuusajattelu on lisääntynyt toteuttajaorganisaatioissa. Usein eri toimijoiden osaamisen yhdistäminen on mahdollistanut maakunnalle tärkeiden ekosysteemien vahvistamista. Toisaalta osassa yhteishankkeita aito yhdessä tekeminen on jäänyt suunnitelman tasolle toteuttajien keskittyessä kukin omaan osioonsa. Rahoittajalla on mahdollisuus tukea yhteistyötä niin hankesuunnitelman täydennysvaiheessa kuin esim. aloituspalaverin ja ohjausryhmätyöskentelyn yhteydessä. Osatoteuttajien aito sitoutuminen on kuitenkin kiinni niiden omasta tahtotilasta. Se vaikuttaa erityisesti toiminnan jatkamiseen hankkeen päättymisen jälkeen.

Usein yritykset kokevat saavansa eniten hyötyä niille räätälöidyistä toimenpiteistä. Tällöin tuki yritykselle on myönnettävä de minimis -ehtoisena. Vähämerkityksisen tuen myöntämiseen liittyy erilaisia tulkintoja välittävissä toimielimissä. Yhtenäiset tulkinnat valtioneuvoston tukikysymyksissä ovat tarpeen hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun takia ja jotta tuista saataisiin suurin mahdollinen hyöty aluekehittämiseen.

Maakuntaohjelmien painopisteet ja älykkään erikoistumisen periaatteet ohjaavat hanketoiminnan resursseja maakunnille tärkeään kehittämistoimintaan. Länsi-Suomen viiden maakunnan älykkään erikoistumisen strategioiden vaikuttavuudesta tilattiin ulkopuolinen arviointi. Hankerahoitus on tuonut konkretiaa valittuihin kärkiin luomalla yhteistyötä ja mahdollistamalla tutkimusta, tuotekehitystä ja kansainvälisiä kumppanuuksia. Arvioinnissa painotettiin, että samoja kehittämisvalintoja tehneiden maakuntien tulisi toimia enemmän yhdessä menestyäkseen kansainvälisessä kilpailussa.

Viestintä

Keskeisin työkalu viestinnässä on rakennerahastot.fi -sivusto, jolla on keskimäärin 10 000 käyntiä kuukaudessa. Säännöllisesti ilmestyvillä valtakunnallisella ja alueellisilla uutiskirjeillä on yhteensä noin 3 800 tilaajaa. Rakennerahastoviranomaisille on lisäksi verkkopalvelun ekstranetti, josta löytyy kaikki toiminnan kannalta keskeinen aineisto ja ohjeistus. Viestinnän painopiste oli pitkälti tulostietoviestinnässä. Sosiaalisen median viestintää aktivoitiin yhdessä alueiden viranomaisten kanssa (Facebook, Twitter, YouTube). Syksyllä 2019 järjestettiin sosiaalisen median kampanjat petostentorjunnasta ja joulukalenteri, jossa oli yleistä tietoa ja hankeuutisia. Syksyllä 2019 on aloitettu tulevan ohjelmakauden viestinnän valmistelu.

Rahoittavat viranomaiset vastaavat hakuajoista tiedottamisesta, hanketoimijoiden neuvonnasta ja ohjauksesta. Hakuajoista on ilmoitettu rakennerahastot.fi -verkkopalvelussa, viranomaisten omilla verkkosivuilla ja joissain tapauksissa lehti-ilmoituksella. Rahoittavilla viranomaisilla on myös omia sosiaalisen median kanavia käytettävissään.

Hallintoviranomaisen rakennerahastoviestinnän ensisijaisia kohderyhmiä ovat välittävät toimielimet, muut viranomaiset, talous- ja sosiaalipartnerit, kansalaiset sekä media. Välittävien toimielinten viestinnän kohderyhmiä ovat hakijat, hanketoimijat, muut viranomaiset, kansalaiset ja media, jotka tavoitetaan verkkopalvelun ja sosiaalisen median välityksellä. Myös monet yksittäisten hankkeiden viestintätoimenpiteet ovat saaneet näkyvyyttä ja toimineet yhteiskunnallisen keskustelun herättäjinä.

Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio

Rakennerahasto-ohjelman hallinnointiin käytetään hajautettua selainpohjaista tietojärjestelmäkokoisuutta, joka koostuu neljästä erillisestä tietojärjestelmästä: EURA 2014-, Tuki 2014- ja Eval-järjestelmästä sekä ESR Henkilö -palvelusta. Järjestelmistä on integraatiot mm. valtionhallinnon kirjanpito- ja maksuliikennejärjestelmiin. Hallintoviranomaisen EURA 2014 -järjestelmä toimii koko rakennerahastotoiminnan hallinnoinnin pääjärjestelmänä. ELY-keskusten yritystukilain nojalla rahoittamien hankkeiden hallinnointiin tarkoitettua Tuki 2014 -järjestelmää ja Business Finlandin Eval-järjestelmää käytetään EURA 2014 -järjestelmän rinnalla EAKR-hankkeiden hallinnointijärjestelminä. Rakennerahastokokonaisuuden hallinnointi tällä ns. hybridimallilla on osoittautunut ennakoitua hitaammaksi ja suuritöisemmäksi toteuttaa.

Tietojärjestelmäkokoisuudella kerätään, tallennetaan ja säilytetään digitaalisessa muodossa kustakin hankkeesta yleisasetuksen ja komission delegoidun asetuksen mukaisesti tietoja seurantaan, arviointia, varainhoitoa, varmuuksia ja tarkastamista varten ja tarvittaessa tiedot yksittäisistä osallistujista ja sukupuolen mukaan eritellyt tiedot indikaattoreista. EURA 2014 -tietojärjestelmässä asiakkaat asioivat lakisääteisesti vain sähköisesti. Myös Tuki 2014- ja Eval-järjestelmässä rahoitettavissa hankkeissa on käytössä sähköinen asiointi. Yleisasetuksen ns. e-koheesiovaatimukset ovat keskeisimmiltä osiltaan täyttyneet.

EURA 2014 -järjestelmän hakijan palveluihin ja ESR-henkilörekisteriin toteutettiin mittavat vahvaan tunnistautumiseen liittyvät muutokset siirryttäessä Katso-palvelusta Suomi.fi-tunnistukseen. Käyttöönotto kuitenkin viivästyi v. 2020 puolelle Digi- ja väestötietoviraston (aik. Väestörekisterikeskus) ylläpitämien puutteellisten toimintojen vuoksi. EURA 2014 -järjestelmässä otettiin käyttöön myös uusia jatkotoimenpiteisiin liittyviä päätöksiä sekä kehitettiin edelleen raportointia.

Vuoden 2019 aikana hallintoviranomaisen resurssit kohdennettiin jo vahvasti tulevan ohjelmakauden digitaalisen palveluratkaisun hankintaan sekä suunnitteluun, minkä vuoksi kuluvan kauden kehitystyössä on keskitytty enää ainoastaan välttämättömimpien uudistusten toteuttamiseen.

6. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN

Etelä-Suomi

Etelä-Suomessa rakennerahasto-ohjelman toteutus on hyvässä vauhdissa ja etenee tasaisen varmasti. Vuoden 2019 loppuun mennessä Uudenmaan liiton rahoittamia alueellisia EAKR-hankkeita oli käynnistynyt yhteensä 295, joihin oli varattu rahoitusta noin 75,1 miljoonaa euroa. Kestävän kaupunkikehittämisen 6Aika EAKR -hankkeita Uudenmaan liitto on rahoittanut yhteensä 36 kpl, joihin on varattu rahoitusta 52,4 milj. euroa. Kasvua kansainvälisistä osaajista -ohjelmasta on rahoitettu viisi EAKR hanketta, joihin on varattu 1,7 milj. euroa. Hämeen ELY-keskus on rahoittanut vuoden 2019 loppuun mennessä 393 ESR-hanketta (122 milj. euroa, sis. valtakunnalliset ohjelmat) ja 465 EAKR-hanketta (toimintaympäristöavustukset 33 kpl ja yritysten kehittämisavustuksia 432 kpl), yhteensä 29,5 milj. euroa.

Vuoden 2019 aikana järjestettiin viimeisiä laajempia rahoitushakuja, mikä oli hyvin tuensaajien tiedossa. Hakemuksia tuli paljon ja kilpailu rahoituksesta muodostui aiempaa kovemaksi. Hyviäkin hankeideoita jouduttiin hylkäämään. Hankkeissa huomioitiin maakuntaohjelmien ja RIS3-strategioiden mukaiset painotukset. Näillä hakukierroksilla maakuntien kuluvan kauden jäljellä olevat myöntövaltuudet saatiin pääsääntöisesti varattua loppuun.

Kiinnostus yhteistyöhön hanketoimijoiden kesken maakuntaa laajemmilla alueilla on suurta, he näkevät tämän tuovan hyötyjä hankkeiden toteutukseen. EAKR:n alueellisissa kehittämishankkeissa ylimaakunnallisia hankkeita on runsaat 10 %, ESR:ssä kolmannes. Noin puolet kaikista hankkeista toteutetaan useamman toteuttajan yhteistyössä (pl. yritystukilain mukaiset hankkeet). Hankkeiden yhteistyötä ja verkostoitumista muiden samojen haasteiden parissa työskentelevien hankkeiden kanssa on pyritty tukemaan järjestämällä mm. tilaisuuksia, joissa hankkeet pääsevät tapaamaan toisiaan. Hankkeiden jatkuvuutta ja tulosten vaikuttavuutta on pyritty parantamaan tarjoamalla hankkeille koulutusta tuotteistamisesta.

Tulos- ja tuotosindikaattoreiden osalta tilanne etenee vakaasti molemmissa rahastoissa. Kaikki tuotosindikaattorit ovat kertyneet hyvin suhteessa käytettävissä olevaan rahoituksen määrään. Rahoittajat ovat kiinnittäneet huomiota vähähiilisten hankkeiden rahoittamiseen ja vähähiilisyystavoite saavutettaneen suur-alueetasolla, vaikka maakunnittaista vaihtelua onkin. Vähähiilisyyttä edistävien hankkeiden osuus varatusta rahoituksesta on 22,1 %. Vaikka ohjelman vähähiilisyystavoitetta seurataankin vain erityistavoitteilla 3.1 ja 3.2, vähähiilisyyttä edistetään kaikissa erityistavoitteissa. Vähähiilisyyttä edistävien yritystukilain mukaisten avustuspäätösten osuus onkin kasvanut merkittävästi verrattuna aiempaan.

EURA:n mukaan (1.11.2019) osallistuneita henkilöitä ESR –hankkeissa on ollut lähes 51 000 henkeä. Kaikki tuotosindikaattorit ovat kertyneet hyvin suhteessa käytettävissä olevaan rahoituksen määrään. Hankkeisiin on saatu mukaan hyvin erityisesti ikääntyvää kohderyhmää. Myös ikääntyvien ohjautuminen työhön on hyvällä tasolla, mutta nuorten osalta tavoitteeseen on vielä matkaa. Tähän saattaa osaltaan vaikuttaa se, että osallistuvat nuoret ovat yhä huonokuntoisempia. ET 8.1. hankkeiden tuloksissa Etelä-Suomen osuus on ollut merkittävä. Hankkeet ovat painottuneet koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyyn sekä työhön siirtymisen nivelvaiheisiin, mikä selittää työttömyydestä koulutukseen siirtyneiden vähäistä määrää. Opetus- ja ohjaushenkilöstö on saatu hyvin aktivoitua. Kansalaisjärjestöt ovat aktiivisesti toteuttamassa hankkeita ja aloitus- ja lopetuslomakkeilla arvioitu työ- ja toimintakyky on ollut paranemaan päin.

Etelä-Suomen EAKR-hankkeiden avulla on tuettu erityisesti uusien työpaikkojen syntymistä alueilla. Näihin EAKR-hankkeisiin on osallistunut lähes 6 000 organisaatiota, joista suurin osa kasvua ja kansainvälistymistä ja/tai vähähiilisyttä tavoittelevia mikro- ja pk-yrityksiä. Erityisesti uusia vähähiilisiä ratkaisuja on syntynyt näiden EAKR-hankkeiden tuella. Rahoittajat ovat kiinnittäneet huomiota vähähiilisten hankkeiden rahoittamiseen.

6Aika -ohjelmassa on onnistuttu luomaan onnistuneesti EAKR+ESR -hankeyhdistelmiä. Voidaankin todeta, että periaate monirahastoisuudesta toimii suomalaisessa kaupunkikehittämisen ohjelman (ITI) toteutuksessa. 6Aika -hankkeissa on luotu innovaatioalustoja ja kokeiluympäristöjä, joissa yritykset ovat päässeet testaamaan tuotteita ja palveluita aidossa kaupunkiympäristössä.

Toimintalinjassa 1 Hämeen ELY-keskuksen rahoittamissa hankkeissa isossa roolissa ovat yritystukilain mukaiset suorat yritystuet (432 kappaletta). Toimenpiteet kohdistuvat yritysten kasvuun ja kansainvälistymisen kehittämiseen sekä osallistumisiin kansainvälisiin tapahtumiin. Lisäksi kehitetään yritysklustereita ja -verkostoja ja muita yhteistyömuotoja. Yritystukien kysyntä on säilynyt vuoden 2018 tasolla, vaikka talouskasvu on hidastunut. Yritysten talousnäkymät ovat toistaiseksi pysyneet vakaana. Tukien kysyntä vaihtelee jonkin verran maakuntien välillä.

Kasvua kansainvälisistä osaajista -ohjelman hankkeissa pk-yrityksiä on tuettu kohti kasvua ja kansainvälistymistä esimerkiksi ammattikorkeakoulujen ja kehittämyhtiöiden vetämissä hankkeissa. Hankkeisiin on saatu hyvin mukaan pk-yrityksiä, suurimpana ryhmänä kasvua ja kansainvälistymistä ja/tai vähähiilisyttä tavoittelevat pk-yritykset. Vain pieni osa yrityksistä kuitenkin raportoi merkittävää liikevaihdon tai henkilöstön lisäystä hankkeen aikana. Haasteena on, että muutokset näkyvät yrityksissä vasta pidemmällä aikavälillä, eivätkä ne ehdi realisoitua hankkeiden elinkaaren aikana. Hankkeiden avulla on kuitenkin onnistuttu tukemaan uusien työpaikkojen syntymistä, mutta uusien yritysten osalta vaikutus on pieni.

Toimintalinjasta 2 on rahoitettu suurin osa (80 %) Uudenmaan liiton rahoittamista EAKR-hankkeista, mm. kaikki ylimaakunnalliset hankkeet. Yritykset ovat osallistuneet aktiivisesti TKI-instituutioiden vetämiin hankkeisiin. Vähähiilisyystavoitteen saavuttamista on edistetty painottamalla sitä hankehauissa. Myös yhdyskuntien vähähiilisiä ratkaisuja on syntynyt. Maakunnan liittojen painotusten mukaisten hankkeiden lisäksi toimintalinjasta 2 rahoitetaan kestävän kaupunkikehittämisen 6Aika -EAKR-hankkeita. ELY-keskuksen rahoitus on kohdistunut pääosin maakuntien osaamiskeskittymiä tukeviin hankkeisiin, jotka vaikuttavat laajoihin yritysjoukkoihin. Yritystukilain mukaisissa avustuksissa on erityisesti huomioitu, että vähähiilistä taloutta edistävien hankkeiden rahoitus kohdistuu oikein suhteessa tavoitteisiin.

Toimintalinjassa 3 on hanketoiminnan voimin tuettu heikossa asemassa olevien työllistymistä, yritysten tuotavuuden ja työhyvinvoinnin parantamista sekä segregaaation purkamista. ESR–rahoituksen kysyntä on kasvussa ja yhä useampi hankeidea joudutaan tyrmäämään. Hakemuksissa on myös nähtävillä, että mm. työvoimapolitiittisen rahoituksen väheneminen tuo ESR–hankkeiden sisältöihin entistä enemmän tarjolle perinteisempää työllistämistoimintaa. Myös palveluiden kasvanut digitalisoituminen heijastuu heikommassa asemassa olevien lisääntyvään ohjauksen tarpeeseen. Segregaation purkamisessa on aiempaa enemmän kiinnitetty huomiota jo opintoihin liittyvän segregaaation purkamiseen sekä erityisesti maahanmuuttajanaisten työllistymisen erityisiin tarpeisiin. Hankkeisiin on saatu hyvin mukaan ikääntyvää kohderyhmää. Nuorten

määrässä saattaa heijastua se, että Ohjaamo-toiminta on ollut muualta rahoitettua. Hankkeisiin ohjautuvat nuoret ovat aiempaa huonompikuntoisia. Ikääntyvien ohjautuminen työhön on hyvällä tasolla, nuorissa on vielä tekemistä. Työelämän ulkopuolella olevien miesten aktivointi ja yrittäjänäisten tukeminen näyttävät myös merkittävässä roolissa. Validoituja tasa-arvoa edistäviä tuotteita on syntynyt neljässä hankkeessa.

Toimintalinjassa 4 uusissa hankkeissa nousee esiin koulutuksen keskeyttämisen ehkäisy, opiskelutaitojen tukeminen sekä tuettu työelämään siirtyminen ja uraohjaus. Erityisesti on panostettu myös uudenlaisten oppimisympäristöjen kehittämiseen, jotka soveltuvat erilaisten oppijoiden (maahanmuuttajat, osatyökykyiset) käyttöön. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen kehittämiseen liittyvissä hankkeissa näkyvät maakuntaohjelmissakin esiin nostettujen alojen tarpeet, kuten logistiikka, robotiikka, puunjalostus ja muotoilu, mutta myös uusia avauksia esimerkiksi eUrheilun saralta. Hankkeisiin on saatu hyvin mukaan opetus- ja ohjaushenkilöstöä. Pelkän perusasteen suorittaneiden osuus on jäänyt hieman tavoitteesta, osaltaan tämä selittyy virheellisellä raportoinnilla. Hanketoteuttajien ohjeistamiseen on kiinnitetty huomiota. Hankkeet ovat keskittyneet koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyyn sekä työhön siirtymisen nivelvaiheisiin, jolloin tulokset koulutukseen siirtymisen osalta ovat vähäisemmät.

Toimintalinja 5 on ollut erittäin kysytty ja yli puolet tulevista hankehakemuksista on jouduttu hylkäämään vuonna 2019. Toimintalinjan kovan kysynnän vuoksi vähänkin parempikuntoisten hankkeet ovat valuneet toimintalinjalle kolme. Eriarvoistuminen ja sukupolvelta toiselle periytyvä vähäosaisuus näkyy edelleen toimintalinjan kohderyhmissä. Osallistujilla on usein moniammatillisen tuen tarvetta, eikä nopeilla ratkaisulla pystytä luomaan eteenpäin vieviä polkuja. Osallistujissa on yhä enenevässä määrin mm. mielenterveyskuntoutujia sekä päihde- ja rikostaustaisia. Vapaaehtoistyön merkitys sekä osallistujien tukena, että työkaluna on kasvussa. Yksilöllisen ja pitkäkestoisen ohjauksen tarve nousee hankkeissa toistuvasti esiin. Kansalaisjärjestöt ovat lähteneet hyvin mukaan toteuttamaan hankkeita. Sekä pitkäaikaistyöttömiä että työvoiman ulkopuolella olevia on saatu kiitettävästi mukaan ja aloitus- ja lopetuslomakkeilla arvioitu työ- ja toimintakyky on ollut paranemaan päin.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Etelä-Suomessa:

<http://www.rakennerahastot.fi/web/etela-suomen-suuralue#>

Länsi-Suomi

Länsi-Suomessa rakennerahoituksen myöntämisestä vastaa kaksi rahoittajaviranomaista: Keski-Suomen ELY-keskus sekä Pirkanmaan liitto. Keski-Suomen ELY-keskus palvelee ESR- ja EAKR-rahoituksen osalta Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Satakunnan sekä Varsinais-Suomen alueella. Pirkanmaan liitto palvelee EAKR-rahoituksen osalta samoilla alueilla Keski-Pohjanmaata ja Varsinais-Suomea lukuun ottamatta.

Vuonna 2019 toimintaympäristö säilyi Länsi-Suomessa vakaana, mutta kiristynyt kuntatalous näkyi eri tavoin alueella. Osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet vaikuttivat kaikkiin alueen maakuntiin ja heijastuivat myös hanketoimintaan.

Keski-Suomen ELY-keskus myönsi vuonna 2019 yrityksen kehittämisavustusta EAKR-valtuudesta yhteensä 28,3 miljoonaa euroa ja toimintaympäristön kehittämisavustusta 607 000 euroa. Myönteisiä EAKR-päätöksiä tehtiin yhteensä 341 kappaletta. Tukea saaneilla hankkeilla syntyi mm. 302 uutta, kokoaikaista työpaikkaa. Yrityksiin saatiin lisää liikevaihtoa 55 miljoonan edestä ja viennin kasvua 32 miljoonalla eurolla.

Vuoden mittaan järjestettiin kaksi ESR-hankehakua. Molemmissa hauissa hakemusten odotettiin olevan konkreettisia, tarvelähtöisiä sekä kehittämistoimissaan selkeästi uutuusarvoa tuovia. Rahoitetuilla ESR-

hankkeilla mm. kehitettiin työhyvinvointia, tuettiin oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä sekä nuorten ja työelämän ulkopuolella eri syistä olevien ihmisten elämänhallintaa.

Maakunnan liittojen rahoittamien EAKR-hankkeiden osalta 2019 oli vahvan toteutuksen vuosi niin käynnissä olevien kuin myönteisen rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden lukumäärällä mitattuna. Rahoitus mahdollisti monia maakuntien kehittämisessä tärkeitä uusia avauksia. Toimintavuonna tehtiin myönteinen rahoituspäätös yhteensä 73 hankkeelle.

Tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämään hankkeeseen osallistuneiden yritysten kokonaismäärä ohjelmakauden alusta lähtien nousi lähes 2 500:een. Vuoden aikana noin 120 yritystä alueella käynnisti tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoiminnan yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa. Hankkeiden tuloksena aikaansaaduista uusista työpaikoista lähes puolet syntyi vuoden 2019 aikana. Merkittävää liikevaihdon tai henkilöstön lisäystä raportoineiden yritysten suhteellinen osuus lisääntyi niin ikään selkeästi.

Maakuntien arvioissa vuoden 2019 toteutuksesta korostuu rakennerahasto-ohjelman ja maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden tiivis yhteys. Yleisesti nähdään, että ohjelmalla on hyvin pystytty toteuttamaan määriteltyjen kärkitoimialojen kehittämistä. Valittuja toimialoja on korostettu hakuteemoina tai erityisinä painopisteinä.

Etelä-Pohjanmaa

Vuonna 2019 Etelä-Pohjanmaalla rakennerahastotoiminnassa korostuivat maakuntaohjelman 2018–2021 uudistumiskykyiseen elinkeinoelämään ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin liittyvät painopisteet. Tärkeiksi strategisiksi kärjiksi nousivat muun muassa kansainvälistymiseen, tki-toimintaan, digitalisaatioon, osaavan työvoiman saatavuuteen sekä vähähiilisyteen ja kiertotalouteen liittyvät teemat.

Etelä-Pohjanmaan liiton kuluvan ohjelmakauden EAKR-rahoituksesta (10,4 milj. €) oli vuoden 2019 loppuun mennessä rahoituspäätöksiin sidottu noin 86 %. Vastaavasti Keski-Suomen ELY-keskuksen EAKR-yrityshoitoituksesta (12,8 milj. €) oli sidottu noin 78 % ja Business Finlandin EAKR-rahoituksesta (1,7 milj. €) noin 83 %. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueellisesta ESR-rahoituksesta (12,7 milj. €) oli sidottu noin 55 %.

EAKR- ja ESR-hankehakuja järjestettiin kaksi, yksi keväällä ja yksi syksyllä.

Keski-Suomi

Keski-Suomessa järjestettiin vuonna 2019 kaksi ESR- ja kolme EAKR-hankehakuja. Jokaisessa haussa kaikki toimintalinjat ja erityistavoitteet olivat avoinna. Hauissa toivottiin kehittämishankkeita etenkin Saarijärvi-Viitasaari -seutukunnalle, mikä toteutuikin vuoden aikana alkaneiden ESR-hankkeiden osalta hyvin. ESR-hankkeissa 60 % toiminta-alueista sijaitsi ko. alueella. Yksi EAKR-hakukierroksista suunnattiin Saarijärvi-Viitasaari -seutukunnalle. Alueelle kohdentui 34 % EAKR-rahoituksesta.

Vuoden 2019 aikana alkaneista ESR-hankkeista valtaosa kohdentui toimintalinjalle 3 (Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus) ja erityistavoitteeseen 7.1 (Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen). Hankkeissa kehitettiin mm. mikro- ja pk-yritysten kilpailukykyä ja kasvumahdollisuuksia sekä tehostettiin robotiikan ja automaation käyttöönottoa henkilöstön kannalta kestäväällä ja tuloksellisella tavalla työhyvinvointivaikutukset huomioiden. Keski-Suomessa rahoitettiin myös nuorten syrjäytymistä ja koulupudokkuutta ehkäisevää toimintaa sekä nuorten ohjaus- ja tukipalveluiden käyttöasteen nostamista tukevaa toimintaa.

EAKR-rahoituksella lisättiin maakunnan ja sen yritysten kilpailukykyä ja yritystoiminnan uusiutumista. Yritykset olivat innokkaita kehittämään toimintaansa. Keski-Suomen ELY-keskus myönsi yritysten kehittämis- ja

toimintaympäristöavustuksia vuoden aikana yhteensä 8,6 milj. euroa. Myönnetyllä rahoituksella on vaikutusta mm. 47 patentin ja 86 aineettoman innovaation kehittämiseen, 437 uuden työpaikan syntyyn ja 170 miljoonan euron liikevaihdon kasvuun, josta 97 milj. euroa kohdistuu vientiin.

Keski-Suomen liiton EAKR-rahoituksesta suuri osa kohdistui maakunnan osaamis- ja ekosysteemien kehittämiseen ja uusien yhteistyörakenteiden luomiseen. Valtaosa hankkeista rahoitettiin toimintalinjan 2 erityistavoitteesta 4.1 (Tutkimus, -osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta). Hankkeilla pureudutaan mm. biotalouden, tekoälyn, robotiikan ja simulaatio-oppimisympäristöjen kehittämiseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulun kyberturvallisuuden harjoitusympäristöä kehitettiin vastaamaan terveydenhuollon kybertarpeisiin. Hankevaroin tuettiin HUB:ien kehittämistä osaamis- ja yhteistyöverkostojen alustoiksi. Pohjois-Savon maakuntaliiton kanssa rahoitettiin hankepari SOTE-tiedon AI-HUB:in kehittämiseksi.

Matkailun alalla käynnistyi toimintalinjalla 1 koko maakunnan kattava kehittämishanke, joka kytkeytyi laajempaan Suomen Lakeland -alueen kehittämiskokonaisuuteen. Kriittisten raaka-aineiden talteenottoa jätemateriaalista, biotalousekosysteemin kehittämistä Äänekosken biotuotetehtaan ympärille, vihreämpää kuntahallintoa sekä hiilimetsätalouden liiketoimintakonsepteja rahoitettiin erityistavoitteen 3.2 hankkeissa. Vähähiilisyys oli yhdistävänä teemana myös useissa erityistavoitteen 4.1 hankkeissa mm. biotalouden alalla.

Pirkanmaa

Pirkanmaalla on kaksi kertaa vuodessa avattuja ESR-hakuja teemoitettu rahastokauden alusta lähtien. Teemat eivät ole ulossulkevia, ts. kaikki toimintalinjat ja erityistavoitteet ovat olleet yhtä lailla haettavina. Vuoden 2019 hakujen teemoissa keskityttiin mm. toimialojen uudistumiseen, resurssiviisauden vahvistamiseen (ml. kiertotalous), ammatillisen koulutuksen reformin tukemiseen, parempaan osaamisen ja työvoiman tarpeen kohtaantoon, koulutuksen työelämävastaavuuden parantamiseen sekä integroivan asiakastyön vaikuttavuuteen. Hakukriteerit täyttäviä ESR-hakemuksia käsiteltiin Pirkanmaalla vuoden aikana lähes 40 kappaletta, joista lopulta rahoituksen sai runsaat 20. Alueen ESR-toiminnassa korostuvat aktiivisina erityisesti oppilaitokset ja kunnat.

Pirkanmaalla on *EAKR-yritystukihankkeissa* erityisesti toivottu hakemuksia, jotka kohdistuvat kestävän kehityksen edistämiseen, bio- ja kiertotalouteen sekä vähähiilisyyttä ja digitaalisia ja älykkäitä palveluita ja toimintatapoja edistäviin hankkeisiin. Yritystukihakemuksia käsiteltiin vuonna 2019 jatkuvassa haussa 87 kappaletta. Myönteisen päätöksen sai 72 yritystä. Tukea saaneet yritykset olivat pääosin mikroyrityksiä (78 %) ja pieniä yrityksiä (19 %). Rahoitetuista hankkeista 50 % kohdistui sisällöltään uuden liiketoiminnan luomiseen ja noin 40 % pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen. Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 25 päivää.

Pirkanmaan liiton rahoittamat vuonna 2019 käynnissä olleet EAKR-hankkeet (yhteensä 26 kpl) painottuivat teemallisesti vähähiiliseen talouteen, valmistavaan teollisuuteen sekä sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialaan. Teemana Pirkanmaan liiton EAKR-haussa oli vuonna 2019 tekoälyn soveltaminen ja hyödyntäminen, ilman toimialarajauksia. Seitsemän tekoälyhanketta käynnistyi vuonna 2019 tai on käynnistymässä vuoden 2020 alkupuolella. Käynnistyneistä tekoälyhankkeista mainittakoon AI Hub Tampere, jossa luodaan älykkäiden koneiden alueellinen tekoälykeskusta. Tavoitteena on muun muassa opastaa alan yrityksiä uusimassa tekoälyosaamisessa.

Vähähiiliseen talouteen liittyvien hankeideoiden ja -hakemusten määrä on Pirkanmaalla varsin hyvällä tasolla. Ilmastonmuutokseen liittyvien kysymysten näkyminen julkisuudessa on oletettavasti osaltaan aktivoinut hanketoteuttajia esimerkiksi energiatehokkuutta edistäviin hankkeisiin. Uusia vähähiilisyshankkeita

käynnistyi vuoden 2019 aikana yhteensä kuusi. Ne liittyvät teemoiltaan mm. kiertotalouden ja materiaali-tehokkuuden edistämiseen valmistavassa teollisuudessa, vähähiilisempään liikenteeseen ja uusiutuvan energiaan.

Pohjanmaa

Pohjanmaan maakuntaohjelman tavoitteiden mukaisesti vuonna 2019 maakunnassa tuettiin rakennerahastovaroilla toimintaa, jolla edistetään monipuolista elinkeinoelämää, korkeatasoista innovaatiotoimintaa sekä vähähiilistä taloutta. Lisäksi tuettiin toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi, osaavan työvoiman saamiseksi, sosiaalisen osallisuuden lisäämiseksi sekä maahanmuuttajien integroimiseksi.

Keski-Suomen ELY-keskus keskittyi vuonna 2019 Pohjanmaalla *ESR-varoin* rahoittamaan maakunnan työllisyyden edistämiseksi hankkeita, joissa tavoitteena on mm. työikäisten nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työelämään ohjaus-, valmennus- sekä muiden työllistymistä edistävien palvelujen kehittäminen ja toteuttaminen. Tämän lisäksi ESR-varoin tuettiin hankkeita, joissa on kehitetty menetelmiä työttömän työvoiman uudelleen kouluttamiseen ja joustavaan siirtymiseen uuteen työpaikkaan yritysten kilpailukykyä ja tuottavuutta edistävällä tavalla. Rahoitusta myönnettiin myös hankkeisiin, joissa kehitetään ja pilotoidaan korkeakouluille koulutusohjelma älykkäiden teollisuusratkaisujen kehittämiseen ja kansainvälistämiseen mikro- ja pk-yrityksissä. ESR-varoin myös tuettiin hanketoimintaa, jossa tavoitteena on syrjäytymisvaarassa olevien työttömien ja työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn edistäminen sosiaalisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden keinoin kohti kuntoutus-, koulutus- ja työllisyyspolkuja. Hankkeiden raportointien tietojen mukaan toimenpiteisiin osallistui toimintavuonna kaikkiaan 720 henkilöä ja 87 yritystä (tavoite 650 henkilöä ja 120 mikro- ja pk-yritystä).

Keski-Suomen ELY-keskus rahoitti EAKR-yritystuella pk-yritysten kilpailukyvyn parantamista ja vähähiilisen talouden edistämistä kaikilla aloilla. Tukea kohdistettiin yritysten uudistumistarpeiden ja kasvupotentiaalin havaitsemiseen, konkreettiseen kehittämiseen ja erikoistumiseen. Tämän lisäksi rahoitettiin erityisesti sellaisia hankkeita, joilla edistetään yritysten merkittävää pitkän aikavälin kasvua ja kansainvälistymistä. Painopisteenä rahoituksen suuntaamisessa olivat erityisesti alueen kärkialat. Vuonna 2019 Pohjanmaan kasvuko-systeemin kärjet olivat uusi energiatalous, valmistava teollisuus, innovatiivinen alkutuotanto ja tulevaisuuden ruoka sekä kestävä rakentaminen.

Pohjanmaan liiton EAKR-rahoituksen painopisteenä vuonna 2019 oli digitalisaatio ja vähähiilinen yhteiskunta. Digitalisaatioteemaan sisältyi esimerkiksi tekoäly, 3D-mallien luominen, simulointi, muotoilu, robotiikka, automaatio, älykkäät sähköverkot, kyberturvallisuus ja Big Data. Vähähiilisyysteeman osalta etsittiin mm. toimenpiteitä, joilla luotiin uusia innovaatioita energia- ja materiaali-tehokkuuteen, uusiutuvaan energiaan sekä kiertotalouteen. Rahoitettavan toiminnan avulla on tuettu yritysten ja korkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, joka liittyy uusien ratkaisujen ja tuotantomenetelmien kehittämiseen, uuden liiketoiminnan luomiseen sekä erilaisten pilotointi-, kokeilu- ja demonstraatioympäristöjen luomiseen yritysten tarpeiden pohjalta. Pohjanmaalla korostui kehittämistoiminnassa myös suuryritysten ja pk-yritysten avoin yhteistyö ja innovointi yhdessä korkeakoulujen kanssa, esimerkiksi 3D-printtauksen osalta.

Satakunta

Satakunnassa oli vuoden 2019 loppuun mennessä rahoitettu kaikkiaan 89 toimintalinja 2:n mukaista EAKR -kehittämishanketta. Hankkeilla on pyritty edistämään kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän innovaatio- ja kehittämistoiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. EAKR-hankkeiden teemat kytkeytyvät Satakunnan maakuntaohjelman kehittämiskoko-

naisuuksiin ja niillä voidaan tukea maakunnan älykästä erikoistumista. Satakunnan painopisteitä ovat uudistuva teollisuus, energia, sininen kasvu, bio- ja kiertotalous, hyvinvointi ja turvallisuus. Teollisuuden uudistamiseen sekä hyvinvointiin ja turvallisuuteen on kohdennettu noin 70 % kokonaisrahoituksesta. Tuloksista voidaan esimerkkeinä mainita, että tutkimus- ja kehittämis- organisaatioiden hankkeisiin on osallistunut yli 700 yritystä ja innovaatioalustoissa on kehitetty ja pilotoitu yli 110 uutta tuotetta. Lisäksi rahoitettujen hankkeiden työllistävä vaikutus hankkeiden aikana on ollut noin 300 henkilötyövuotta.

Satakuntaan on rahoitettu ohjelmakauden aikana 41 ESR-hanketta. Vuonna 2019 rahoitettujen hankkeiden tavoitteissa painottui oppilaitoksista valmistuvien työelämätaitojen ja ammatillisen osaamisen työelämälähtöisyyden varmistaminen, uusien osaamispolkujen rakentaminen yhdistysten tuella sekä työikäisten työhönvalmennuksen kehittäminen. Satakunnassa ESR-hankkeita toteutetaan toimijaverkostoissa ja yhdistykset ja järjestöt ovat aktiivisia toteuttajia. Sekä toisen asteen että korkea-asteen koulutusorganisaatiot tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään.

Satakunnassa myönnettiin vuonna 2019 EAKR-toimintalinjan 1 mukaisia kehittämisavustuksia 42:een yrityshankkeeseen yhteensä n. 5 553 000 euroa. Kehittämishankkeiden rahoittamisessa painotettiin uuden tuotantoteknologian käyttöönottoa sekä yrityksen liiketoiminnan merkittävää uudistumista ja kehittämistä, kuten tuotteiden ja palvelujen kehittämistä ja kansainvälistymistä. Rahoitetuista hankkeista 25:n arvioidaan edistävän EAKR-ohjelman tavoitteen mukaista vähähiilisyttä. Vuonna 2019 rahoitetuilla yrityshankkeilla tavoitellaan yhteensä noin 131 miljoonan euron liikevaihdon lisäystä, josta lähes puolet eli noin 60 miljoonaa euroa olisi viennin kasvua. Uusia työpaikkoja vuoden 2019 EAKR-rahoituksen myötävaikutuksella arvioidaan syntyvän Satakuntaan 206 kpl.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Länsi-Suomessa:

<http://www.rakennerahastot.fi/web/lansi-suomen-suuralue#>

Itä-Suomi

Vuonna 2019 rakennerahastorahoituksen kysyntä oli Itä-Suomessa ennätysmäisen hyvä. Hankkeiden käyntiinlähtöä edistivät erilaisten epävarmuustekijöiden poistuminen ja hakijoiden parantunut taloudellinen tilanne. Ohjelman toteutus sujui ongelmitta ja indikaattoritulokset etenivät tavoitteiden mukaisesti. Ohjelmakauden EU:n ja valtion rahoituskehiksestä oli vuodenvaihteessa sidottu noin 75 % ja hankkeita rahoitettu yhteensä 1 763 kpl (EAKR 1 294 kpl, ESR 469 kpl). Vähähiilistä taloutta edistäville hankkeille kohdistui 31 % EAKR-rahoituksesta. Aktivointitoimenpiteitä ohjelman toteutuksen vauhdittamiseksi tehtiin tiiviisti.

Yritysrahoituksen kysynnän ja myönnön suhteen vuosi 2019 oli ennätysvilkas Itä-Suomessa. ELY-keskuksen suoraan yrityksille myöntämällä 32 miljoonan euron EAKR-rahoituksella myötävaikutettiin siihen, että itäsuomalaisissa yrityksissä käynnistyy arviolta vajaan 150 miljoonan euron kehittämisinvestoinnit, syntyy noin 1 080 uutta työpaikkaa ja yli 264 miljoonaa euroa uutta liikevaihtoa. Lisäksi rahoituksen arvioidaan lisäävän vientiä noin 126 miljoonalla eurolla.

ESR- ja EAKR-kehittämishankkeisiin ELY-keskus myönsi noin 38,5 miljoonaa euroa. Käynnistyneistä hankkeista merkittävä osa suuntautui työllisyyspalvelujen uudenlaisten yksilöllisiä työllistymispolkuja tarjoavien toimintamallien kehittämiseen. Uusilla toimintamalleilla luodaan pohjaa työllisyyden kuntakoikeilulle ja tavoitellaan työttömien määrän puolittamista.

Toisena vahvana rahoituksen painopisteenä oli osaamisen kehittäminen ja erityisesti digitaalisten taitojen kehittäminen sekä jatkuvan oppimisen mahdollistaminen koulutuksen saavutettavuutta parantamalla. Lisäksi rahoitettiin digioppimisympäristöjen kehittämistä. ESR:n kehittämistoimenpiteiden piirissä on Itä-Suomessa noin 3 250 pientä ja keskisuurta yritystä ja 52 000 henkilöä.

Maakuntaliittojen rahoituksella edistettiin älykkään erikoistumisen valintoja ja siten pääosa hankkeista sijoittuu toimintalinjalle 2, erityistavoitteeseen 4.1 (Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta). Toimintalinjalla 1 tuettiin yritysverkostojen kehittämistä ja alueelle tärkeää pk-yritysalueiden saavutettavuuden edistämistä.

Etelä-Savon maakuntaliitto myönsi vuoden 2019 aikana rahoitusta 33 EAKR-hankkeelle, joihin tuen osuus oli noin 10 miljoonaa euroa. Hankkeet tukivat hyvin Etelä-Savon älykkään erikoistumisen kärkiä - metsä, ruoka, vesi. Puunjalostus eri muodoissaan, metsän kasvun lisäys älykkäiden materiaaliratkaisujen kautta, sekä metsähakkeen laadun parantaminen ovat toimenpiteitä, joilla on kehitetty metsätaloutta alueella. Teemoina ruuan puhtaus ja alkuperä ovat olleet esillä hankkeissa ja esimerkiksi ruokatuotantoprosessien hävikin pienentämisen kautta ollaan pienennetty myös hiilijalanjälkeä. Veden puhtaus ja Saimaan alueen matkailu olivat laajasti esillä hankkeissa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle jätettiin 32 EAKR-hakemusta, joista myönteinen rahoituspäätös tehtiin 16 hankkeelle ja tukea myönnettiin 4,5 miljoonaa euroa. Rahoituksessa korostui maakuntaohjelman painopisteistä älykkään erikoistumisen valinnat: metsäbiotalous sekä teknologiat ja materiaalit. Hankkeilla kehitettiin muun muassa metsäbiotaloutta Kiina-yhteistyöhön perustuen, luotiin markkinaa kestävä metsätalouden osaamiselle ja teknologialle kohteena Kanada, hankittiin tutkimusinfrastruktuuria sekä edistettiin puura-kentamista. Lisäksi panostettiin vahvasti koulutukseen ja osaamiseen kehittämiskohteina varhaiskasvatuksen toimintaympäristöt ja teknologioiden käyttö, digitaalinen opetusteknologia sekä yritysten kasvuvalmennus.

Pohjois-Savon liitolla rahoituksen kysyntä ja myönnetyn tuen määrä säilyivät korkeana kuten edellisenäkin vuonna. Pohjois-Savon liitto myönsi 25:lle kehittämis- ja investointihankkeelle tukea yhteensä 14,4 miljoonaa euroa (kokonaiskustannukset 20,8 milj. euroa). Tuki kohdistettiin pääosin Pohjois-Savon älykkään erikoistumisen aloille. Rahoitetut toimenpiteet kasvattavat maakunnassa olevaa osaamista sekä luovat parempia edellytyksiä pk-yritystoiminnan kehittymiselle ja kasvulle. Eniten tukea myönnettiin hyvinvointiteknologiaan liittyvän tutkimusinfrastruktuurin, osaamisen ja terveysdatan hyödyntämisen kehittämiseen. Vuoden aikana rahoittajien kesken tehtiin tiivistä yhteistyötä mm. hankevalmistelun yhteensovituksesta, arvioimalla toimintalinjoittain valtuuksien käyttöä ja hankkeiden tuloksia sekä suunnittelemaan yhteisiä tilaisuuksia maakunnan kehittäjille.

Itä-Suomen maakuntien yhteistyöryhmien kokouksissa käsiteltiin suurten rakennerahastohankkeiden lisäksi rakennerahasto-ohjelman toteutusta ja yhteensovitusta maaseutuohjelmaan sekä EU:n koheesio politiikan 2020+ valmistelua. MYR:ien kokouksissa esiteltiin myös hanke- ja ajankohtaiskatsauksia, esimerkiksi matkailua ja ympäristöpolitiikkaa sekä Elinkeinot murroksessa -pilotin toimenpiteitä. Rakennerahasto-ohjelman toteutuksesta Pohjois-Savossa valmistui väliraportti, jota esiteltiin sekä MYR:lle että maakuntahallitukselle.

- Etelä-Savossa MYR kokoontui 4 ja sihteeristö 12 kertaa. MYR ja sihteeristö käsitelivät yhteensä 74 hankehakemusta, joista 70 sai myönteisen rahoituspäätöksen.
- Pohjois-Karjalan maakunnan yhteistyöryhmä kokoontui viisi kertaa ja lisäksi toteutettiin yksi kirjallinen menettely. MYR:n sihteeristö kokoontui 15 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 57 EAKR- ja ESR- hankehakemusta, joista rahoitusta puolettiin 52 hankkeelle.
- Pohjois-Savon MYR kokoontui seitsemän ja sihteeristö 11 kertaa. Lisäksi MYR:n kirjallisella menettelyllä käsiteltiin rakennerahasto-ohjelman Pohjois-Savon rahoitussuunnitelman muutos: Rakennerahasto-ohjelman valtuuksia palautettiin työ- ja elinkeinoministeriölle, jotta vastaavasti kansallisella rahoituksella voidaan käynnistää Pohjois-Savon pääomasijoitustoiminta. MYR:n ja sihteeristön kokouksissa käsiteltiin 98 hankehakemusta, joista 92 sai myönteisen rahoituspäätöksen. Kielteisiä päätöksiä käsitellään vähän, koska hakijat pääsääntöisesti peruvat hakemuksen ennen kielteistä päätösprosessia. MYR ja sihteeristö puolsivat EAKR+valtio -tukea 21,5 milj. euroa ja ESR+valtion -tukea 18,5 milj. euroa.

Viestinnässä keskeisimpiä työkaluja olivat rakennerahastot.fi/ita-suomi -sivut ja some-kanavat. Itä-Suomen yhteisiä EAKR:n ja ESR:n rahoitushakuja oli kolme (15.2., 17.5. ja 30.9.2019) ja osana syksyn hakukierrosta toteutettiin Itä- ja Pohjois-Suomessa ylimaakunnallisten hankkeiden teemahaku. Etelä-Savossa järjestettiin 30.10. tilaisuus, jossa ideoitiin sidosryhmien kanssa helmikuun hankehaun hakuteemoja ja kerrottiin uuden ohjelmakauden 2021–2027 valmistelutilanteesta. Pohjois-Savossa rahoituksen hyödyntämistä kehittämissä edistettiin tiedottamalla ja järjestämällä maakunnallinen EU-rahoitusinfo, johon osallistui 190 henkeä. Itä-Suomen EU-ohjelmakauden 2021–2027 valmistelun sidosryhmätilaisuus järjestettiin toukokuussa Varkaudessa ja tilaisuuteen osallistui n. 188 paikan päällä/nettilähetyksessä.

Alueellinen viestintäverkosto - maakuntaliittojen ja ELY-keskusten muodostama Itä-Suomen rakennerahastojen viestinnän työryhmä - kokoontui neljä kertaa. Työryhmä valmisteli rakennerahastojen viestinnän vuosisuunnitelman ja toimeenpanon sekä valmisteli ja julkaisi neljä uutiskirjettä rakennerahastojen ajankohtaisista asioista ja tuloksekkaista hankkeista. Maakunnan yhteistyöryhmien kokousten mediatiedotus oli aktiivista.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Itä-Suomessa:

<http://www.rakennerahastot.fi/web/ita-suomen-suuralue#>

Pohjois-Suomi

Pohjois Suomen alueella ohjelman toteutus on edennyt kaikilla toimijoilla hyvin, hakuja on toteutettu aikaisempien vuosien tapaan kehittämishankkeissa pääsääntöisesti kahdesti vuodessa ja yrityshankkeissa jatkuvana hakuna.

Yrityksen kehittämisavustusta myönnettiin Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa, Kainuussa ja Keski-Pohjanmaalla yhteensä 29,9 milj. euroa ja yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta 720 080 euroa. Myönteisiä päätöksiä tehtiin yhteensä 214 kappaletta. Rahoituksella mahdollistetaan noin 94 miljoonan euron investointi- ja kehittämishankkeiden toteutus Pohjois-Suomessa. Keskeiset myöntövaiheen vaikuttavuusarviot yrityshankkeissa: uudet yritykset 24 kpl, uudet kokoaikaiset pysyvät työpaikat 876 kpl, liikevaihdon lisäys 244 milj. euroa, viennin kasvu 110 milj. euroa (45 % liikevaihdosta), uudet patentit 85 kpl, muut aineettomat oikeudet 114 kpl.

ELY-keskus on myöntänyt vuoden 2019 aikana yhteensä noin 38,6 milj. euroa *Euroopan sosiaalirahaston (ESR)* ja valtion rahoitusta kehittämishankkeille. Rahoituksesta 14,9 milj. euroa kohdentuu Pohjois-Pohjanmaalle, 11,8 milj. euroa Lappiin ja 3,2 milj. euroa Kainuuseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtakunnallisia ESR-hankkeita on rahoitettu yhteensä 8,7 milj. eurolla. ESR-hankkeissa kehitetään monipuolisesti osaamista, parannetaan työllisyyttä ja ehkäistään syrjäytymistä. Myös yritysten ja organisaatioiden kilpailukyvyyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantamista sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa on rahoitettu Euroopan sosiaalirahaston tuella.

Vuoden 2019 aikana Pohjois-Suomessa on käynnistynyt yhteensä 112 uutta ESR -rahoitteista kehittämishanketta. Lisäksi rahoitusta on saanut 17 uutta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtakunnallista ESR-hanketta. Näihin hankkeisiin arvioidaan osallistuvan niiden toteutusaikana yhteensä n. 2 600 yritystä ja 19 000 henkilöä. Hanketoteuttajia on mukana laajasti: ammattikorkeakoulut, yliopistot ja kunnat, oppilaitokset, kansalaisjärjestöt ja yritykset ovat keskeisiä toimijoita. Ne toteuttavat monipuolista kehittämistoimintaa alueillaan.

Toimintalinjan 3 hankkeilla on pyritty vastaamaan työvoiman saatavuuteen ja työmarkkinoiden kohtaantongelmiin, jotka ovat koko Pohjois-Suomen suuri haaste. Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi on edistetty mm. nuorten, maahanmuuttajien ja osatyökykyisten työllistymistä ja edistetty työperäistä maahanmuuttoa.

Kuntien roolia työllisyyden hoidossa on vahvistettu. Työvoimapulaan on vastattu myös tukemalla työhyvinvointia ja työssäjaksamista ja siten työurien pidentämistä yrityksissä.

Toimintalinjan 4 hankkeissa painottui maakuntien kärkitoimialojen osaamisen kehittäminen, osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen sekä nuorten koulutukseen liittyvien siirtymien ja läpäisyn tukeminen. Osaamisen kehittämistä on rahoitettu mm. ICT-alalla, sähköajoneuvoalalla ja hyvinvointialalla. Hyvin usein hankkeissa on keskiössä digitalisaatioon liittyvät osaamishaasteet. Digitaalisuus on korostunut myös ammattillisen koulutuksen kehittämishankkeissa niin opetusmenetelmien kuin opetussisältöjenkin osalta, mm. robotiikan ja ohjelmointi-osaamista on lisätty koulutuksiin. Nuorten koulutukseen osallistumista, läpäisyä ja työelämään siirtymää on tuettu erilaisilla uraohjaushankkeilla, kuten vahvuusperusteisella tulevaisuusohjauksella.

Toimintalinjan 5 hanketoiminnassa korostui osatyökykyisten sekä vammaisten henkilöiden työ- ja toimintakyvyn edistämiseen keskittyvä toiminta. Hankkeiden käytännön toiminta painottuu osallistujien elämän- ja arjenhallinnan parantamiseen sekä erilaisten osallisuutta lisäävien ryhmätoimintojen järjestämiseen. Rahoitetuissa hankkeissa pyritään myös edistämään päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden kuntoutumista sekä maahanmuuttajien kotoutumista.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittamana on vuonna 2019 käynnistynyt kymmenen uutta ympäristöalan EAKR-hanketta. Hankkeet edistävät ohjelman vähähiilisyystavoitteita. Pohjois-Suomen alueella on vuoden 2019 aikana käynnistynyt myös kaksi liikennealan EAKR-hanketta (Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla). Hankkeet edistävät alueen pk-yritysten saavutettavuutta sekä niiden itse toteuttamia investointeja.

Pohjois –Suomen maakuntien liitoissa ohjelman toteutus on edennyt hyvin. Vähähiilisyysprosentti on nousut selvästi ja ohjelmalle annetut tavoitteet ollaan saavuttamassa. Viranomaisten tekemä neuvontatyö on tuottanut merkittävästi tulosta vähähiilisyys-hankkeiden määrän kasvussa ja hakijat ovat oppineet suuntaamaan toimintaa haluttuun suuntaan. Harvan asutuksen rahoituksen kehys on myös täyttymässä hyvää vauhtia. Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistyö on tiivistynyt entisestään yhteisen älykkään erikoistumisen strategiatyön myötä. Itä- ja Pohjois-Suomen seitsemän maakuntaa; Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa ja Pohjois-Savo valittiin mukaan vuonna 2018 alkaneeseen Euroopan komission pilottiin, 'Regions in Industrial Transition'. Suomeksi kutsumme pilottia nimellä Elinkeinot murroksessa, tuttavallisesti ELMO-pilotti. Hanketoiminnalla vahvistettiin Elinkeinot murroksessa –pilottia. Maakuntien liittojen rahoituksen kysyntä on myös pysynyt pääsääntöisesti korkealla tasolla.

Pohjois-Pohjanmaan liiton vuoden 2019 hankevalinnassa on painottunut kansainvälistyminen, älykäs erikoistuminen ja vähähiilisyys. Pohjois-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategisia valintoja ovat maakunnan vahvimmat, korkeaan osaamiseen, työllisyyteen ja liikevaihtoon pohjautuvat alat: ICT- ja ohjelmistoala, perusteellisuuden osalta metalliteollisuus, puuraaka-aineen jalostaminen ja puhtaat ratkaisut sekä terveys- ja hyvinvointiala. ICT-osaamista ja digitaalisuutta hyödynnetään läpileikkaavasti yli perinteisten toimialarajojen, yhdistäen osaamisalueita. Erikoistuminen nojautuu olemassa oleviin tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vahvuuksiin ja niiden hyödyntämiseen yritysten kehittämisessä ja työllisyyden parantamisessa. Pohjois-Pohjanmaan liittoon tuli hakemuksia 50 kpl vuonna 2019, joista 20 hyväksyttiin, rahoitukseltaan runsaat 20 14 milj. euroa.

Lapissa maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian kärkiä on viety rahoituksella vahvasti eteenpäin. Hankerahoitusta on suunnattu muun muassa matkailun ympärivuotisuuteen ja kestäväen luonto- ja elämysmatkailun kehittämiseen, liiketoimintaympäristön vetovoimaisuuteen sekä vähähiilisiin hankkeisiin. Kansainvälisen matkailun kasvu ja teollisuuden investoinnit näkyvät hankkeiden sisällöissä ja tavoitteissa, ja hankkeissa on mukana runsaasti yrityksiä. Erityisesti kuntia on aktivoitu, hakemusten määrää on saatu lisättyä huomattavasti ja hankkeiden keskikoko on kasvanut. Rahoitettujen hankkeiden painotuksena erityisesti toimintalinjalla 2 on ollut löytää tapoja paikallisten elinkeinojen vähähiilisyys edistämiseen sekä kuntien ja seutukuntien kiertotalouden mahdollisuuksien edistämiseen. Elinkeinojen vähähiilisyystoimenpiteinä

on tuettu mm. uusiutuvan energian edistämistä teollisuudessa ja teknologisten energiatehokkaiden ratkaisujen kehittämistä. Paikallisen kiertotalouden edistämässä on tuettu kunnallisia ja seutukuntaokohtaisia selvityksiä ja suunnitelmia alueilla syntyvien sivuvirtojen kaupallisen hyödyntämisen edistämiseksi. Lappiin tuli kahdessa haussa yhteensä 75 hakemusta, joista 54 hanketta sai myönteisellä päätöksellä EU- ja valtion tukea yhteensä liki 18 milj. euroa.

Kainuun maakuntaohjelma määrittelee kärkitoimialoiksi matkailun, teknologiateollisuuden, biotalouden ja kestävä kaivannaisalan. Maakuntaohjelma tuo esille myös tarkemmin kehittämisen kärjet maakunnassa vuosille 2018–2021. Vuoden 2019 aikana rakennerahasto-ohjelman rahoitus Kainuussa on painottunut matkailuun sekä osaamis- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseen ja yritysten kasvun tukemiseen. Yritykset ovat olleet tärkeimpänä kohderymänä Kainuun liiton rahoittamissa kehittämishankkeissa. Hankkeiden toimenpiteitä on kohdennettu erityisesti yrityksiin, jotka tähtäävät innovaatiotoiminnan kautta vientiin ja uuden tuotteen kehittämiseen markkinoille. Tärkeä osa-alue on ollut myös TKI-toiminnan tukeminen alueen yritysten ja organisaatioiden välillä rakennerahasto-ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Mukana hankkeissa on kohderyminä paljon vientitoimintaa harjoittavia yrityksiä, jotka tähtäävät uuden tuotteen perustamiseen markkinoille sekä yrityksiä, jotka aloittavat TKI-toiminnan tai yhteistyön TKI-toimintaa tekevien organisaatioiden kanssa. Kainuun liitossa tehtiin vuonna 2019 kaikkiaan 13 rahoituspäätöstä, kokonaiskustannuksiltaan 10,6 milj. euroa. Kainuun liitossa oli edelleen käytössä jatkuva haku.

Keski-Pohjanmaan liitto rahoitti toimintalinja 1:llä yhden hankkeen, jonka tavoitteena on keskipohjalaisten matkailuyritysten kehityksen ja kasvun tukeminen, sekä keskipohjalaisen luontomatkailun yhteisnäkyvyyden ja vetovoiman lisääminen. Toimintalinjalla 2 rahoitusta myönnettiin mm. vesien käsittelyyn liittyviin prosesseihin, bio- ja kiertotalouden innovaatioiden edistämiseen, biomassapohjaisiin hiiliapplikaatioihin, terveydenhuollon robotiikkaan, digitalisaatioon, sekä yritysten verkostoitumiseen ja kansainvälistymiseen. Tutkimuslaitteistojen ja osaamisympäristöjen investointeihin vuonna 2019 myönnettiin n. 1,9 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 hakemuksia saatiin kahdessa haussa yhteensä 27 kpl, joissa EU+valtion rahoitusta haettiin yhteensä n. 11,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 tukea myönnettiin yhteensä 3 566 211 (sidottu EU+valtio) 23 hankkeelle (osa vuonna 2019 myönnetystä tuesta oli uusille hankkeille ja osa jatkorahoituspäätöksiä).

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Pohjois-Suomessa:

<http://www.rakennerahastot.fi/web/pohjois-suomen-suuralue#>

Valtakunnallinen toiminta

ESR:n rahoituksesta noin 25 % käytetään valtakunnalliseen toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kaikki rahoituspäätökset tehdään ministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloilla rahoituspäätösten tekeminen on delegoitu nimetyille rakennerahasto-ELY-keskuksille. Toimintalinjalla 3 valtakunnallisia toimenpidekokonaisuuksia on yhdeksän, toimintalinjalla 4 näitä on kuusi ja toimintalinjalla 5 vastaavasti kolme toimenpidekokonaisuutta.

Valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla edistetään rakennerahasto-ohjelman sellaisten keskeisimpien tavoitteiden saavuttamista, joissa pidetään tärkeänä tuoda esille valtakunnallista näkökulmaa ja toimien levittämistä. Joissain tapauksissa valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla on eri puolilla Suomea aluekoordinaattoreita, jotka tehostavat ja koordinoivat toimintaa omalla alueellaan. Hankkeilla voi olla myös osahankkeita eri puolilla Suomea. Valtakunnallisilla toimilla selvitetään mahdollisia työnteon tai opiskelun esteitä, lisätään työnteon ja opiskelun kannustavuutta ja monimuotoisuutta, kehitetään palveluja syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä selvitetään mahdollisesti tarvittavia muutoksia päätöksenteon ja lainsäädännön tueksi. Hanketoiminnalla pyritään pysyvän muutoksen aikaan saamiseen toimintatavoissa ja

kehittämistrakenteissa sekä edistetään ihmisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää mahdollisimman tasalaatuisia palveluita eri puolilla Suomea.

Valtakunnallisella toiminnalla edistetään työntekijöiden ja työnantajien kohtaantoa luomalla keinoja, joilla organisaatiot saavat tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa. Tällöin huomioidaan niin kotimaassa kuin ulkomailakin olevat työntekijät ja työorganisaatioiden työntekijöille asettamat erityistarpeet. Toiminnalla edistetään myös Suomessa asuvien henkilöiden työllistymistä muualle Eurooppaan. Toiminta sisältää EURES-palvelun kehittämistä osana TE-palveluita. Kotimaisissa rekrytoinneissa hyödynnetään muutosturvaa entistä nopeamman työstä työhön siirtymisen varmistamiseksi. Tämä edellyttää TE-palvelujen kehittämistä ja muutosturvaan liittyvän osaamisen laajentamista, jotta irtisanovan ja rekrytoivan yrityksen kohtaaminen helpottuisi. Myös eri oppilaitosten mahdollisuuksia parantaa opiskelijoidensa työllistymistä ja tarjota työelämän tarvitsemaa työvoimaa kehitetään valtakunnallisia toimintamalleja luomalla, jotta edistettäisiin opiskelijoiden tasavertaisia mahdollisuuksia. Työelämälähtöisiä erikoistumiskoulutuksia suunnitellaan erityisesti kasvu- ja rakennemuutostilanteisiin.

Vaikeasti työllistyville henkilöille kehitetään nopeampia, yhtenäisempiä ja helpompia palveluprosesseja. Oleellista on toimintatapojen ja palveluiden kehittäminen yhdessä kohderyhmien ja sidosryhmien kanssa. Päämääränä on edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien siirtymistä avoimille työmarkkinoille ja edistää monialaisen palvelun tuloksellista toimintaa koko maassa.

Haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien yksi ryhmä ovat maahanmuuttajat, joiden kotoutumispalveluita ja –prosesseja kehitetään hanketoiminnalla. Hankkeissa edistetään niin maahanmuuttajien itsensä kuin maahanmuuttajia työssään kohtaavien henkilöiden osaamista ja monitoimijaisten verkostojen kehittämistä. Paikallista ja alueellista kotoutumista edistävää kehittämistyötä tekevät seitsemän alueellista koordinaattoria, jotka työskentelevät ELY-keskuksissa eri puolilla maata. Samoin edistetään valtakunnallisen kotoutumisen palvelumallin kehittämistä ja Kotouttamisen osaamiskeskuksen työn jalkauttamista. Suosituksia palvelujärjestelmän kehittämiseksi on koottu kolmeen julkaisuun:

- [Kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus](#)
- [Kotoutumiskoulutuksen jälkeistä nivelvaihetta kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus](#)
- [Pidempään työttömänä tai työmarkkinoiden ulkopuolella olleiden maahanmuuttajien palveluita kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus, joka sisältää kustannushyötyanalyyskejä työllistämishankkeista](#)

Myös maahanmuuttajien aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet edistävät työllistymistä ja jatko-opintoihin pääsyä.

Osallisuutta, hyvinvointia ja työ- ja opiskelukykyä lisätään syrjäytymisen ehkäisemiseksi pääsääntöisesti poik-kihallinnollisilla toimilla, joilla mm. edistetään viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Nuorille ja ikääntyneille suunnattuja palveluja uudistetaan ja kehitetään erilaisia tukitoimia. Hallituksen sote-uudistusta tukemaan on tuotettu osallisuutta edistävä hallintomalli. Se on valtakunnallisten ja alueellisten hankkeiden tuloksista koottu laaja synteesi jossa esitetään malli siitä, kuinka osallisuutta edistäviä toimintatapoja juurrutetaan palvelujärjestelmän rakenteisiin.

Työelämän kehittämiseen tähtävillä hankkeilla parannetaan mikro- ja pk-yritysten tuottavuutta ja niiden osaamisresurssien tehokkaampaa käyttöön ottoa. Mm. kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja työpaikkojen ja työterveyshuoltojen käyttöön voidaan tukea osatyökykyisten varhaista tukemista, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Osittaista työkykyä hyödynnetään mukauttamalla työtehtäviä tai olosuhteita, täydentämällä ammatillista osaamista tai kouluttamalla uudelleen sekä kuntouttamalla. Valtakunnallisen toiminnan tuloksena esimerkiksi kaikissa maakunnissa toimii nyt työterveystoimijoiden moniammatillinen yhteistyöryhmä, joka tekee yhteistyötä muiden sote-toimijoiden kanssa työikäisten palveluita kehittäen.

EAKR:n perusrahoituksesta (pl. harvan asutuksen erityisrahoitus) 10 % varattiin valtakunnalliseen toimintaan, jota päätettiin toteuttaa Tekesin hallinnoiman INKA – innovatiiviset kaupungit –ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena oli synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmaan valittiin viisi teemaa (biotalous, kestävä energia-ratkaisut, tulevaisuuden terveys, älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus sekä kyberturvallisuus) ja niille vetovastuussa olevat kaupunkiseudut.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Tekes (nykyinen Business Finland) oli myöntänyt EAKR:n valtakunnallisesta rahoituskehyksestä julkista rahoitusta yhteensä n. 22 milj. euroa 71:lle hankkeelle. Uusia myöntöpäätöksiä ei sen jälkeen ole enää tehty, sillä osana Sipilän hallitusohjelmaan sisältyneitä leikkauksia myös INKA-ohjelman rahoitus päätettiin lopettaa, mutta jo käynnistyneet hankkeet toteutetaan suunnitellusti. Osa (40 milj. euroa) käyttämättä jääneestä EAKR:n valtakunnallisesta kehyksestä kohdistettiin kasvuyritysten rahoituksen saatavuutta parantavaan Suomen takausohjelmaan.

Lisätietoa valtakunnallisista teemoista:

<http://www.rakennerahastot.fi/web/valtakunnalliset-teemat/etusivu#>